

Maš tednik

kulturno - politično glasilo

KRO

svetovnih in domačih dogodkov

3. leto / številka 4

V Celovcu, dne 24. januarja 1951

Cena 55 grošev

Gospodarski izgledi

Zadnja leta po vojni je gospodarstvo pri nas in v Evropi sploh stalo pred vprašanjem, kako dvigniti proizvodnjo in se po vsem razdejanju vojne zopet vključiti v svetovno gospodarstvo. Stremljenje je šlo za tem kako dobiti iz lastnega izvoza čim več deviz (tuj denar) za uvoz potrebnih surovin, živil itd. Dalekosežno je Evropo pri tem podprl Marshallov načrt.

Tudi naše gospodarstvo se je v zadnjem času vedno bolj in bolj prilagodilo svetovnemu trgu, razne podpore s strani države so odpadle. Naši izdelki so pričeli tekmo na svetovnem trgu in izgledalo je, da avstrijsko gospodarstvo ne bo sposobno urediti proizvodnje tako, da bi bilo zaradi svojih visokih cen na svetovnih tržiščih konkurenčno. V to krizo, ki jo je bilo predvideti, pa je „rešilno“ posegel čez noč spremenjen, sila napet svetovno politični položaj, ki je pokazal svoj pravi obraz v korejski vojni.

Ogromni oborožitveni program Amerike in vseh z njo povezanih zapadnih držav je pričel odpirati svoje nenasitno žrelo. Surovine so postale zopet pčile, tako da je bila celo bogata Amerika prisiljena uvesti kontrolo nad njihovim razdelitvijo. Na pobudo Amerike se je zadnji čas celo trudila konferenca OEEC v Parizu, da uredi razdelitev surovin na mednarodni podlagi. Ameriki mnogo leži na tem, da tudi evropske države doprinesejo čim več k skupnemu podvigu zapadne obrambe, ko se je tudi sama odločila za ogromne žrtve. Nadaljna Marshallova pomoč od sedaj naprej ne bo odmerjena samo po potrebi dotične države, marveč po tem, kar bo dotična država doprinesla k skupnim obrambnim naporom.

Pri tem stanju so cene na svetovnih tržiščih silno narasle. Evropske države so svoj izvoz močno povišale in celo avstrijsko gospodarstvo je skoraj preobloženo z naročili iz inozemstva. Razumljivo je pri tem, da tu in tam gospodarskim krogom (n. pr. v Zapadni Nemčiji) ne prija vpreči se preveč v zapadna oborožitvena stremjenja, ker se da pri sedanjem gospodarskem stanju tudi brez Marshallove pomoči dobro trgovati.

Položaj v svetu bo spremenil tudi marsikaj pri nas. Brezposelnost bodo lahko zaježili, le v stavbarstvu bo bolj malo zaposlitve, ker primanjkuje kapitala, ki se danes zopet uspešno zateka v druge panoge gospodarstva. Hiše in zemljišča ne predstavljajo več zadosti donosnosti za kapital. Cene bodo nujno šle kvišku, kar že prav nazorno dokazuje slučaj nove ureditve cen pri usnju ali celo razvoju lesnih cen. Seveda se nakazuje tudi za kmeta razvoj, da se bodo dvignile še cene njegovim pridelkom. Vendar je pričakovati, kakor je posebno zadnje desetletje dokazalo, da so kmečki pridelki prvi, kjer se začnejo predpisi o določenih cenah. Na žalost je pri nas kmetijstvo še vedno tiisti del narodnega gospodarstva, ki nima takih cen, ki bi krile stroške proizvodnje. Ni čuda, da ljudje silijo v mesto, kjer so življenjski pogoji lažji in zaslužek boljši.

Da bi Avstrija pri danem položaju mogla igrati okoriščajočega se nevtalca, je nemogoče. Preveč je vse njeno gospodarstvo odvisno od svetovnih činiteljev. Seve to gospodarstvo tudi samo zase ni zadosti močan činitelj, kakor je to pri gospodarstvu Zapadne Nemčije, da bi moglo hoditi svojo lastno pot. Zato se varajo oni, ki pričakujejo resen gospodarski podvig, po-
(Nadaljevanje na 2. strani)

Kitajska in UNO

Zastopnik Združenih držav, Warren Austin, je predložil političnemu odboru Organizacije združenih narodov resolucijo, v kateri je rečeno, da je komunistična Kitajska napadalec na Koreji in naj zato vse članice Organizacije združenih narodov postopajo proti napadalcu v smislu določil Organizacije združenih narodov. Najpreje naj bi bila proglašena proti komunistični Kitajski gospodarska blokada, nakar bi verjetno sledile še druge kazni.

Zastopnik Indije, sir Benegal Rau, se je posebno trudil, da ne bi prišlo do obsodbe komunistične Kitajske, ker bi to po prepričanju Indije vodilo do še težjih sporov v Aziji. Predlagal je zato, naj bi s pogajanjem poizkušali doseči

mirno rešitev korejskega spora, kakor tudi rešitev še ostalih spornih vprašanj na Daljnem Vzhodu. Indijski zastopnik je zato predlagal, naj odgodijo seje političnega odbora vsaj za 48 ur, da morejo medtem proučiti nove odgovore komunistične kitajske vlade v Pekingju.

Tudi v tem odgovoru zahteva Kitajska, naj se prično takoj razgovori med zastopniki sedmerih držav (Združenih držav, Velike Britanije, Francije, Sovjetske zveze, Kitajske, Indije in Egipta). Te naj bi določile najpreje pogoje za ukinitve sovražnosti na Koreji in umaknitev vseh inozemskih čet s Koreje.

Poveljnik sil Atlantske zveze

Vrhovni poveljnik vojnih sil držav Atlantske zveze, general Eisenhower, se je po obisku vseh evropskih držav, članic Atlantske zveze, posvetoval še z visokimi komisarji Združenih držav, Velike Britanije in Francije v Nemčiji. Razgovarjal pa se je tudi z zapadno-nemškim kanclerjem dr. Adenauerjem in pa z nekaterimi nemškimi generali bivše nemške vojske.

Po razgovoru v Nemčiji je odpotoval general Eisenhower v Pariz, od tu pa še v Islandijo in naprej v Kanado, od koder se vrne v Washington. Začetkom prihodnjega tedna bo poročal o

uspehih svojega potovanja amerškemu kongresu, sredi meseca februarja pa odpotuje general Eisenhower v Pariz, kjer bo imel začasno svoj glavni stan.

Časnikarjem je general Eisenhower izjavil, da so bili njegovi obiski v evropskih prestolnicah čisto organizacijske narave in da se ni spuščal v strokovna ali podrobna vprašanja vojaške obrambe. — Nadalje je izjavil, da je globoko prepričan, da ljudi na obeh straneh Atlantskega morja veže skupna ljubezen svobode in skupna odločnost, da zgradijo branik proti tistim silam, ki hočejo uničiti svobodni svet.

Alpe v snegu

Plazovi in snežni zameti zahtevajo človeške žrtve. Že zadnjič smo poročali o velikih snežnih zametih na zapadnem Koroškem. Cestni in železniški promet je bil prekinjen. Te dni pa poročajo, da je vsa Tirolska utonila v snegu. Železnica čez Arlberg je bila prekinjena. Plazovi so odnesli vile in domačije po hribih, hoteli so bili v nevarnosti in so od plazov deloma poškodovani. Mnogo človeških žrtev je pod snegom.

Po vsej tirolski deželi je cestni in železniški promet prekinjen. Plazovi so

blokirali ceste do 4 in 6 metrov visoko, tako da bo odstranitev snega zahtevala dalj časa. Kmetje so pri spravljanju sena iz planin našli smrt pod snegom. Rešilne ekspedicije so v snegu obnemogle, število pogrešanih je veliko. Podobne razmere javljajo iz Švice.

Le redko imamo take množine snega kakor letos. Kar je bilo tekom poletja premalo padavin, pa jih imamo sedaj preveč in k temu še južno vreme, ki sila pospešuje pomikanje snega iz strmin.

Jugoslavija je ukinila vojno stanje z Avstrijo

Dne 20. januarja je Jugoslavija ukinila vojno stanje z Avstrijo. Prva posledica tega koraka bo, da bosta obe državi spremenili svoja politična zastopstva v poslaništva, uradi za zvezo pa bodo postali redni konzulati.

Avstrija je dobila 5 milijonov dolar-

jev od Amerike, da more dobaviti Jugoslaviji industrijske izdelke na kredit, katere bo Jugoslavija plačala tekom petih let. Avstrija bo dobavila Jugoslaviji industrijsko blago in predvsem stroje v vrednosti 10 mil. dolarjev. Dobavila bo tudi v tem okviru plavž iz Linza.

Ljubitelji cerkvenih pesmi!

Pridite v nedeljo, 28. januarja ob 3. uri popoldne v staro bogoslovje – slov. cerkev (Priesterhausgasse), kjer boste slišali naše lepe božične pesmi.

Več zborov bo prepevalo v čast božjo

DAMSKE

garantirane za zimski čas

Srajce, hlačke, lepih prilagojenih oblik in najboljše kakovosti samo

S 40.50

Grüner

Celovec-Klagenfurt, Burggasse

General Eisenhower (AND)

K R A T K E V E S T I

Združene države Amerike bodo do 1. julija t. l. postavile 24 divizij. To pomeni za Ameriko izredno visoko število.

Iz Bonna javljajo, da prihaja v Zapadno Nemčijo vedno več komunističnih agentov. V podvig svojega gibanja so se komunisti zadnje čase posvetili organizacijam, ki na zunaj ne kažejo komunističnega lica. S pomočjo teh nameravajo napraviti neki „mirovni kongres“ v Bonnu, katerega se bodo baje udeležile tudi znane desničarske osebnosti, kot n. pr. prof. Noak.

Huda lakota v Indiji. V Indiji so morali skrbeti dodelitev kruha za eno četrtino. S tem ukrepom je prizadetih nad 100 milijonov ljudi. Vzrok lakoti so povodnji in suša. Indija se je obrnila na druge države za pomoč.

Glede izvolitve državnega predsednika so se vse stranke v parlamentu zedinile na ljudsko glasovanje, ki se bo vršilo 20. maja. Po vsej verjetnosti pa bo prišlo pred volitvami do sporazuma glede osebe med OeVP in SPOe, na ta način bi bila izvolitev že pri prvi volitvi zagotovljena.

Sovjeti so v Berlinu pogledali skozi „železno zaveso“ in v francoski coni mesta zasedli posestvo.

Avstrijska zvezna obrtna zbornica zahteva vpeljavo poletnega časa, ker bi s tem industrija prihranila mnogo električnega toka, kar pomeni pri kaloričnih centralah prihranek premoga.

V Zapadni Nemčiji so se povišali stroški zasedbe za 1414 milijonov mark, ker so zvečali število vojaščin.

V Avstriji so v zadnjih letih posekali okoli dva milijona kubičnih metrov več lesa letno kakor znaša letni prirastek.

Avstrija je dobila v okviru Marshallove pomoči do sedaj 465 milijonov dolarjev neposredno, 163 milijonov dolarjev posredno in 5 in pol milijard šilingov iz posebnega konta. Leta 1948 je znašal avstrijski izvoz 148 milj. dolarjev, lani pa je znašal izvoz že 318 milijonov dolarjev.

Gripa nadalje hudo razsaja po Angliji. Tudi smrtnih slučajev je mnogo. V mestu Liverpool ne morejo dohiteti s pokopavanjem mrličev.

Tudi na Holandskem primanjkuje premoga in vlada je prisiljena, da skrči dodelitev premoga za eno petino.

Avstrijski rudarji bodo 28. januarja delali, da tako zmanjšajo nevarnost, da bi železnici in kaloričnim centralam primanjkovalo potrebnega premoga.

V Braziliji je prevzel Getulio Vargas posle predsednika države, kakor to tudi odgovarja izidu volitev minulega oktobra.

Politični teden

Mnogo bi bilo mogoče zapisati. Dva dogodka sta pa, ki zaslužita večjo pozornost. Kitajska je odklonila poziv večine držav Organizacije združenih narodov, da bi se ustavile sovražnosti na Koreji — na drugi strani pa je največ pozornosti izzval obisk vrhovnega poveljnika oboroženih sil Atlantske zveze, generala Eisenhowerja.

Kitajska je odklonila vabilo UNO za premirje.

V Lake Success so izglasovali kompromisni predlog, obsegajoč pet točk in ga poslali pekinški vladi. Predlog je vseboval kot glavni pogoj, da se takoj ustavi vojne sovražnosti, rešitev korejskega vprašanja pa naj se uredi v okviru UNO ob sodelovanju Kitajske in Sovjetske zveze. Po ustavitvi sovražnosti naj bi se dokončno rešile stvari, kot vprašanje UNO čet na Koreji, vprašanje kitajske intervencije, zadeve glede Formoze in Čang-Kaj-Seka, mirovna pogodba z Japonijo, gospodarski in drugi sporazumi s Kitajsko itd.

Tej resoluciji je botrovala konferenca držav britanske državne skupnosti, na kateri je zmagovalno mnenje Indije, da je treba mir rešiti za vsako ceno. Amerika je ostala pri tej stvari zelo zadržana in čakala na morebitni uspeh, čeprav ji ni ugajala politika popuščenja napram Kitajcem. Dne 17. januarja pa je prišel kitajski odgovor, katerega je podpisal zunanji minister Ču-En-Lai. Pismo pravi, da Kitajska odklanja predloge UNO v smislu, v kakršnem so ji bili predloženi ter od svoje strani zahteva kot predpogoj za razpravljanje o korejskem vprašanju takojšen umik UNO čet s Koreje. Ostale korejske zadeve naj potem reši korejski narod sam. V pismu trdi pekinška vlada nadalje, da je pravi namen predloga UNO omogočiti ameriškim četam, da bi pridobile na času in se spet ojačile.

Poleg tega zahteva Kitajska tudi, da se mora ameriško ladjeve umakniti od otoka Formoze in da je s korejskim treba načeti tudi vprašanje Formoze.

Na te predloge pa seveda Amerikanci ne gredo, ker bi njih sprejem pomenil nepravilnost njih dosežanje politike v Vzhodni Aziji. To vedo tudi tisti srednji ali tretji, kakor bi jih mogli imenovati in se sedaj trudijo dokazovati, da kitajska odklonitev le še ne pomeni dokončnega razkola in da je treba spet najti nov predlog, sprejemljiv za obe strani. Medtem ko Amerikanci namreč pravijo, da je njih potrpljenje pri kraju, pa Velika Britanija in zlasti Indija nadaljujeta s svojimi previdnimi in pomirjevalnimi izjavami. Posebno neutrudljiv v tem pogledu je indijski predsednik Nehru, ki je v sredo prišel na obisk v Pariz. Imel je pogovore s predsednikom skupščine, vlade in državnim predsednikom. V Londonu je pred svojim odhodom v Pariz izjavil

„da je pripravljen iti na konec sveta, samo da bi rešil mir...“

Reakcija na pekinško odklonitev UNO-resolucije je bila namreč v Pa-

Gospodarski izgledi

(Nadaljevanje s 1. strani)

sežno še, ko bo nehala ameriška pomoč.

V toliko pa je razvoj za naše gospodarstvo ugoden, da je zaenkrat preprečil krizo, ki je brez dvoma pretila. Tako bo še pridobljen čas, da se v Avstriji uvedejo boljši načini dela in bolj smotrna uporaba danih sredstev za proizvodnjo. Samo tako bomo za daljšo dobo zmožni s primernimi cenami zadobiti položaj na svetovnih tržiščih tudi tedaj, ko ne bo oborožitvene konjunktore.

Naj tudi ne pozabimo omeniti, da je neugodnemu razvoju pri nas kriv tudi strah, ki ga ima kapital pred bližino „ljudskih demokracij“. Iz tega strahu se kapital ali umika proti zapadu ali pa se vsaj izogiba večjih ustvarjajočih akcij.

rizu močnejša kot je bilo na splošno pričakovati. Francozi imajo namreč tudi svoje račune s Ho-Či-Minhom v Indokini in kitajska odklonitev jih je spomnila, da se njim tudi kaj sličnega utegne pripetiti. Ho-Či-Minh je seveda mali, podjetni varovanec Mao-Tse-Tunga in Sovjetske zveze, ki dela Francozom težke preglavice s svojo gverilsko vojno in če se mednarodni komunizem lepega dne spomni, da je prišel čas, ko je prilika zaropotati v Indokini, takrat bodo Francozi na istem, kar je sedaj na Koreji.

Francozi niso do sedaj podpirali napadov na Sovjetsko zvezo in so bili ena izmed držav, ki stoje v takimenovanem „tretjem“ taboru. „Pot na konec sveta v dosego miru“ je tako tudi Nehruja pripeljala v Pariz. Francija ima še vedno v krogih Združenih narodov močno besedo in to bo Indijcem prišlo prav, ko bo UNO morala reševati vprašanje dežele Kašmir, ki je sporno ozemlje med obema britanskima domionoma Indijo in Pakistanom. Kašmir je pokrajina, velika približno za tri Avstrije in jo upravljata dve vladi — prva je podložna Pakistanu, druga Indiji. Kašmir je poleg tega razdeljen v dve zasedbeni coni. Vse te stvari čudno sličejo položaju na Koreji in drugod in ker se v Kašmiru občuti vedno močnejše komunistični vpliv, je skrb tako Indije kot Pakistana za končno ureditev tega spornega ozemlja nadvse razumljiva.

Evropa pa je doživela še drug, nad vse pomemben obisk, ki sicer ni zasledoval rešitev in jamstvo miru po diplomatski poti, temveč nekoliko drugače. Oborožen mir in močna oborožitev kot jamstvo za mir... To je bil namen

potovanje generala Eisenhowerja po prestolnicah držav Atlantske zveze.

Nedvomno so korejski porazi priveli do tega potovanja. Vzpostaviti čimprej močno evropsko armado. Verjetno so znaki raznih oklevanj in malodušja po nekaterih evropskih državah bili vzrok za prihod tako znamenitega vojaškega poveljnika kot je Eisenhower. Njegove zadnje za usodo Evrope pomembno bivanje na našem kontinentu je bilo pred nekaj leti v času, ko je poveljeval zavezniški invazijski armadi. Danes organizira Zapadno Evropo pred morebitnim napadom bivšega zaveznika.

Vse gladko z njegovim potovanjem

Pomanjkanje surovin

Tudi Avstrija se je znašla v vrtincu posledic napetega mednarodnega položaja. Na seji zveznega zbora gospodarske in trgovske zbornice na Dunaju 15. 1. t. l. so se vsa razpravljanja vrtila v glavnem okoli vprašanja, kako odpomoči pomanjkanju surovin v industriji. Avstrijska industrija je svoje glavne zaloge, ki jih tako dosti ni imela, porabila. Na svetovnih tržiščih Avstrija ni dosti močna, da bi se uveljavila. Zato so vzeli v pretres vpraša-

Na Koreji

Prodiranje komunističnih čet proti jugu je ustavljeno. Ni pa še jasno ali je odmor, ki je v bojih na Koreji nastal, samo priprava na novo komunistično ofenzivo ali pa je to posledica razgovorov pred političnim odborom Združenih narodov. — V zadnjih dneh je prišlo do prve večje zračne bitke v bližini severno-korejske in kitajske meje med letali Združenih narodov in med komunističnimi letali sovjetskega tipa. Med boji, v katere je bilo zapletenih okrog 50 letal, so bila sestreljena štiri komunistična letala, medtem ko so se vsa letala Združenih narodov vrnila na svoje oporišče.

Pleven obišče Washington

Francoski ministrski predsednik René Pleven pride koncem meseca v Združene države in bo dne 29. in 30.

ni bilo. Komunistične stranke so organizirale stavke, protestne demonstracije in slično. Vendar je Eisenhower svoja potovanja izvedel dokonca in v Londonu izjavil, da je z rezultati zelo zadovoljen. Rekel je, da more Zapadna Evropa kmalu postaviti 50 do 60 divizij (prvotno so nameravali 40). Poudaril pa je, da ni povsod enakega navdušenja in pripravljenosti za učinkovito skupno obrambo.

Med drugim je bil tudi v zapadno-nemški prestolnici Bonnu, kjer je povedal Nemcem nekaj prijetno zvonečih besed. Potegnil se je za njihovo enakopravnost pri deležu za obrambo Evrope in jih pohvalil kot velik in močan narod.

S potovanjem Eisenhowerja je pač ameriška vlada hotela pokazati, da obrača Evropi največjo pažnjo. Tudi Eisenhowerjev prihod je v neposredni zvezi z velikanskimi oborožitvenimi načrti v Ameriki. Vsota že odobrenih kreditov za oborožitev je dosegla 41 milijard dolarjev. To je največji delež, ki ga je kdaj v zgodovini kateri narod mogel žrtvovati v te svrhe.

Nauki iz Koreje so pač to povzročili. Ameriški predsednik Truman je izjavil

„ne mir za vsako ceno, temveč samo mir v svobodi in pravičnosti“.

Ta izjava se pač nekoliko razlikuje od one Pandit Nehruja, toda cilji so enaki. Kar se Koreje tiče, padajo ameriške izjave ena za drugo, češ da Koreje ne bodo zapustili. Kar se Koreje tiče, skoraj ni razlik v ameriški javnosti. Njih nepripravljenost na sporazum pa vsebuje tudi svoje nevarnosti. Pri vsem tem pa le pridobiva na pomenu takimenovana „tretja“ sila. Podoba je, da menijo Amerikanci tudi brez UNO iti svojo pot. V japonsko prestolnico Tokio je prišel eden najspodobnejših strokovnjakov za vprašanje zunanje politike, Foster Dulles. Kažejo se obrisi bodočih strateških grupacij: Formoza — Koreja — Japonska — Filipini v Aziji, v Evropi pa se mnogo govori v novem strateškem sistemu, ki naj bi potekal na Alpah in katerega glavni nosilci naj bi bile države od Portugalske, Španije, preko Italije in Jugoslavije do Turčije.

Bog daj, da bi novo, četudi včasih težko razumljivo načelo, katerega se spominimo še iz latinskih časov: „si vis pacem, para bellum — če hočeš mir, pripravljal se za vojno“ imelo vsaj tokrat uspeh.

SLEPO PRISTAJANJE LETAL

Na Washingtonskem letališču prekušajo novo svetilko, ki bo verjetno zelo koristila pri pristajanju letal v neugodnih vremenskih prilikah. Nova svetilka, s katero bodo usmerjali iz zemlje letala pri pristajanju, ima samo 800 vatov in vendar lahko izžareva svetlobne žarke na daljavo osem kilometrov; njena svetilnost je nedvomno rekordna.

S to svetilko upa ameriški meteorološki urad zgraditi aparat, ki bo lahko oddajal mogočen in osredotočen svetlobni žarek proti oblaknim plastem, ki ležijo nizko nad letališčem. Ta svetlobni žarek se bo odbil od najnižje oblačne plasti in vrnil na zemljo ter tako omogočil, da bodo posebni instrumenti registrirali potrebne podatke za določitev višine te oblačne plasti, katero bodo isti hip s pomočjo radia javili prihajajočim letalom.

PROIZVODNJA ČASOPISNEGA PAPIRJA

Po podatkih ameriškega trgovinskega ministrstva je v zadnjih dveh letih proizvodnja časopisnega papirja v številnih državah zelo napredovala; tudi v Sovjetski zvezi in v vzhodni Nemčiji — glede katerih ni uradno objavljenih podatkov — je opaziti znatno izboljšanje. Naravno še ni dokončnih števil o skupni lanskii produkciji, ki je vse-skozi zadovoljiva. V letu 1949 je imela svetovno prvenstvo Kanada, ki je izdelala več kot polovico celotne proizvodnje; sledijo Združene države, Velika Britanija, Finska, Švedska, Francija, Norveška, zahodna Nemčija in Japonska, vsaka teh držav proizvaja nad 100.000 ton.

V Evropi je prva Velika Britanija, ki je v letu 1949 izdelala okoli 470.000 ton časopisnega papirja, znatno več kot prejšnje leto, vendar še znatno pod predvojnimi povprečjem, ki je bilo 800.000 ton. Med evropskimi državami pa je za leto 1949 Finska na prvem mestu; izvozila je 71 odstotkov svoje celotne proizvodnje.

Izbruh ognjenika

Na otoku Nova Gvineja, ki leži severno od Avstralije, je nenadoma začel bruhati ognjenik Mount Lamington, ki je bil že v prazgodovini ugasnil. Zareča lava je preplavila pobočje vulkana in pokopala pod seboj nasade, vrtove in stanovanjske hiše. Po zadnjih poročilih je pri tem nenadnem izbruhu izgubilo življenje nad 1500 oseb.

Z letali poizkušajo priti na pomoč prebivalstvu v krajih ob ognjeniku in z letali prinašajo zdravila, vendar pa je v oblikah prahu, ki ga bruha vulkan skoraj nemogoče pristajati.

Z raketo na luno

Pred nekaj dnevi je načelnik znanstvenega oddelka pri britanskem ministrstvu za dobave, sir Harry Maxon Gardner, na razstavi, ki so jo priredili šolski otroci v Londonu, dejal šolarjem, da bodo imeli v teku let priliko, da bodo z raketo potovali na Mars ali na luno. Po obisku razstave je izjavil: „Povedal sem dečkom, da sem prepričan, da bomo še za časa njihovega življenja dosegli tak napredek, da bodo mogoča potovanja z raketami med zemljo in luno, med zemljo in Marsom in morda tudi med zemljo in Venero. Edina omejitev, ki sem jo omenil, je dejstvo, da je Venera zelo vroč planet. Po mojem mnenju je zdaj dovolj znanega o medplanetnih poletih, da lahko vsak še tako trezen znanstvenik računa z možnostjo izvedbe takih poletov v teku prihodnjih desetih ali dvajsetih letih.“

Konferenca štirih

Vlade družin držav, Velike Britanije in Francije bodo te dni odgovorile Sovjetski zvezi na njen predlog za sklicanje konference štirih velesil zaradi posvetovanja o rešitvi vprašanja Nemčije. V odgovoru bo med drugim tudi rečeno, naj bi se vlada Sovjetske zveze izjavila, če bi bila pripravljena razpravljati na tej konferenci ne samo o vprašanju Nemčije, ampak tudi o drugih važnih in spornih mednarodnih vprašanjih.

januarja gost predsednika Trumana, s katerim se bo razgovarjal o raznih važnih vprašanjih, ki zanimajo tako Francijo kakor tudi družene države. —

Španski veleposlanik pri Trumanu

Po vzpostavitvi rednih diplomatskih odnosov med Združenimi državami in Španijo je novi španski veleposlanik v Združenih državah te dni izročil predsedniku Trumanu svoje poverilnice. Pri tem je naslovil na Trumana sledeče besede:

„Na Združene države se obračajo danes vse dežele, ki želijo in podpirajo načela mednarodne morale, katero podpirajo in branijo Združene države z največjimi žrtvami.“

Truman je odgovoril, da bo mogoče zdaj ali kasneje vsaka država svobodnega sveta pozvana, da prevzame svoj del žrtev za rešitev zahodne civilizacije.

Marko Marulič Pečenič, Splitčan

ROJEN 15. 8. 1450, UMRL 5. 1. 1524

Pred 500 leti se je rodil v dalmatinskem mestu Splitu hrvaški pesnik in pisatelj Marko Marulič. V hrvaški narodni zgodovini igra posebno vlogo, ker je utemeljil hrvaško klasično književnost.

Po vsej Evropi je Marulič poznan kot moralist in krščanski filozof. Njegovo latinsko delo „O dobrem in blaženem življenju“ je izšlo v 20 latinskih, 12 italijanskih, 6 nemških, v francoski in portugalski izdaji. V svoji mladosti je bil v prvi vrsti latinski pesnik.

Šele pozneje se je popolnoma posvetil književnemu ustvarjanju v hrvaškem jeziku.

Zgodovina svete Judite v verzih je pesem hrvaških katolikov na braniku proti Turkom, ki so v srednjem veku ogrožali Hrvaško.

Napisal je vrsto drugih nabožnih knjig pretežno zgodovinske vsebine.

Ko je Marulič živel, so bili predniki sedanjih avstrijskih gradiščanskih Hrvatov še v svoji prejšnji domovini ob dalmatinski obali.

Ob petstoletnici so se pesnika spomnili le rodno mesto Split in Zagrebška akademija znanosti in umetnosti z jubilarno izdajo „Judite“ in posebnega Maruličevega zbornika.

Kulturno društvo „Slavija“ na Dunaju je priredilo 28. decembra 1950 spominsko proslavo v čast Maruliču.

Pri tem je imel predavanje o pisatelju dr. Ante Andorfer, njegov rojak iz Splita. Govoril je tudi dunajski vseučiliški profesor dr. Schmid. Na proslavi je bilo številno zastopano tudi hrvaško prebivalstvo Gradišćanske.

Na prireditvi so bile razstavljene slavnostne izdaje Zagrebške akademije Maruličevih del.

UNO zboruje. Prvič je bil prisoten tudi zastopnik rdeče Kitajske, general Wu (prvi na levi ob mizi). (AND)

Spisal: J. ŠIMON BAAR

GOLOBČEK

Poslovenil: ALOJZIJ NEMEC

ROMAN

Z današnjo številko pričenjamo z objavo novega romana češkega katoliškega pripovednika. Roman sam nas pelje v delo in življenje češkega duhovnika in naroda. Posamezne povesti pisatelja Baara so prevedene v slovenščino.

Pisatelj Baar je eden najmočnejših čeških romanopiscev, ki v resnici zajema iz narodovega življenja, podoben Slovencu Jakliču in Nemcu Pavlu Kellerju.

Pisatelj Jindřich Šimon Baar je rojen 1869, v mašnika posvečen 1892 v Pragi, umrl je leta 1925.

I. Matura

Osmi razred premonstratske gimnazije je bil danes slavnosten. Ne le zato, ker so se izdrgnjeni tla in stopnice blestele belo kakor kreda in da so visoka, nekdanj od prahu oslepela okna žarela v soncu, kakor bi bila kristalna, ne, veliki dvorani je prav za prav daljal značaj praznične nastrojenosti kateder, pogrnjen z zelenim suknom s čopi na štirih oglih, in pa velik, v visoki porcelanasti vazi na sredo mize postavljen šopek snežnobelih in ognjenordečih rož. Za katedrom se je nekdanj krivil preprost in samotni, tu in tam močno obtočeni stol, zdaj pa je nekam izginil in na njegovem mestu se je košatil udoben, mehko podšit naslanjač, ob njegovih straneh pa so se kakor pribočniki na tenkih, prožnih nogah dvigali lični baročni stoli z oblazinjenimi in rožnatim blagom prevlečeni sedali in naslonjači.

Razred je bil zaklenjen, na hodniku pred durmi pa se je gnetla gruča študentov. Tu so se nepočakano prestopali: vsi so bili oblečeni v črno, tu pa

tam se je na kaki glavi lesketal celo črn cilindar. V očeh jim je gorela vročica, toda vsi obrazi so bili blede kakor stena.

„Snoči je prišel z omnibusom iz Klatov pokrajinski nadzornik, ki je strokovnjak v fiziki in matematiki. Zato baje latinščine in grščine ne razume mnogo, čeprav se tudi vanju vtika,“ je skoraj šepetaje pripovedoval Chalupa, priznani razredni detektiv, ki je lovil in prinašal čenče o vseh profesorjih in sošolcih, izsledil vsako skrivnost in izvohal tudi najskrivnejša stranpota in sestanke svojih tovarišev.

„Kako da ni prišel v kapelo k maši? Vsi predsedniki so prihajali,“ je povpraševal zvedavi Javurek, ki ga je dražilo, da si doslej še ni mogel ogledati vladnega komisarja.

„Ej, saj ga dočakaš, ti radovedna Eva; od blizu se ga nagledaš, da ti bo presedalo,“ mu je zabrusil Holoubek, ki edini je stal mirno in brezbrizno, kakor bi se ga to ne tikalo, kar je vznemirjalo vse njegove sošolce.

„Morda je zaspal,“ je nadaljeval Chalupa, „saj veste, da so se reverendissimi patres pokazali in mu pripravili veliko večerjo, kakor je bila tista kraljevska v evangeliju, in vino je bilo gotovo tako kot v Kani.“ Chalupa ni dopovedal, marveč je prestrašeno sklopil usta, brž ko je počila kljuka. Vrata pri ravnatelju so se odprla, v njih se je pokazal sluga s ključem v roki in polnim naročjem knjig in papirja. Skoraj takoj za njim je planil majhen možiček z zlatimi naočniki na nosu, s cesarskimi brki in brado, oblečen v dolgo, črno cesarsko suknjo.

„To je on, pokrajinski nadzornik Müller,“ se Chalupa ni mogel premagati, da ne bi vsaj zašepetal, „videl sem ga včeraj, ko je stopil iz omnibusa.“

Oči študentov so se hipoma uprle vanj; boječe, radovedno in polne nade so gledale iz mladih, pobledelih obrazov; niso zapazile patra ravnatelja, niti patra razrednika niti profesorjev, ki so resno kakor spremestvo korakali

Misli ob koncertu božičnih pesmi v Celovcu

Mnogo je bilo že pisanega in še več povedanega o cerkveni pesmi. Vendar se mi zdi še potrebno na vrednost cerkvene pesmi ponovno opozoriti in o njej še razpravljati.

Nabožna pesem je nastala iz potrebe in sicer pred posvetno. Ljudje so Boga hoteli častiti tudi z glasbo. Sprva čisto preproste melodije so se vedno bolj spopolnjevale. Navadno ljudsko petje se je postopoma razvilo v dvo- in večglasno. Že zgodaj so tudi začeli nastajati zbori-kori, kjer se je petje še bolj sistematično gojilo.

Verskih pesmi pa niso peli ljudje le v cerkvi. Tudi doma so jih ob večerih prepevali, staro in mlado jih je znalo. Tako so živele iz roda v rod in se v teku časa precej spremenile. Zbiratelji so jih zapisali in jih dali tiskati. Tiskane, brez not, so dobili v roke pevci. Ti so se melodije (še pred 100 leti) učili predvsem na deželi na pamet in večkrat tudi besedilo, saj niso znali še vsi brati.

Zaradi tega so nabožne pesmi važna narodna last. slika tiste dobe, izraz ljudskega mišljenja in čutenja so.

Veliki škof Slomšek je nabožno pesem tako potrdil, da je dejal: „Kdor poje, dvakrat moli“. Pa je res pesem nekaj mogočnega! Kako nas recimo ob kakem romanju preprosta Marijina pesem tako zajame, da pojemo z drugimi verniki kar nehote. Naša duša z besedami iz pesmi in z napevom časti, se zahvaljuje in prosi novih dobrot. Zdi se nam, da pesem v takem primeru izraža vso našo notranjost: skrbi, težave, veselje, srečo. Še več, kar bi z besedami ne znali izraziti, nam pomaga povedati pesem.

Seveda pa bi ne bilo prav, če bi peli zaradi sebe, to se pravi, da bi hoteli svoj lepi glas proslaviti. Peti moramo res v čast Bogu in to zadovoljno. Mnogo vztrajnosti je že potrebno, mnogo časa mora pevec žrtvovati, v vsakem vremenu hoditi k vajam in to na videz zastoj. Vendar lepo cerkveno petje veliko pripomore k zbranosti vernikov,

njih duha dviguje k Bogu, s petjem si tudi pevec služi božje plačilo.

Kar zamislimo se, kako pusto bi n. pr. bilo za božične praznike, če ne bi v cerkvi in tudi doma prepevali nežnih božičnih pesmi. Šele te pesmi praznike oplešajo in jim dajo svojski čar. Z njimi izkazujemo vso nežnost božjemu Detetu:

„Le spi, le spi nebeško Dete ti!“

V nedeljo, 28. januarja ob pol 3. uri popoldne bomo imeli priliko v Celovcu, v cerkvi starega bogoslovja (Priesterhausgasse) slišati koncert božičnih pesmi. To je zadnja nedelja v božični dobi, ko bomo jemali slovo od jaslje. Več zborov bo pelo božične pesmi, ob katerih bomo še enkrat doživeli skrivnost rojstva Gospodovega.

Torej, dragi celovski Slovenci, obožljani, pridite v velikem številu poslušat naše lepe božične pesmi!

Vabilo!

na pustno prireditev (z dvema igrama), ki bo v nedeljo 4. februarja ob pol 3. uri popoldne pri Adamu v Svečah. S pesmijo nas bo razveselil tudi kvintet „Slavček“.

Važno opozorilo!

Poverjenike mesečnika „Vera in dom“, ki imajo še 5. in 7. številko letnika 1950, nujno prosimo, naj te številke čimprej vrnejo uredništvu lista „Vera in dom“. — Uredništvo istega lista tudi nujno rabi št. 1. mesečnika „Družina in dom“ iz 1. 1949.

Uredništvo „Našega tednika“ nujno potrebuje št. 6. lista „Naš tednik“ iz leta 1949. Kdor more to številko pogrešati, naj jo proti odškodnini pošlje na naslov „Našega tednika“.

v belih, slikovitih habitih za možicem, ki je drobil s kratkimi koraki.

Sprevod se je po dolgem hodniku slovesno bližal... Študentje so se, kakor jim je bilo ukazano, uredili po abecednem redu v špalir, se odkrili in globoko priklonili; v ključavnici je zaškripal ključ, vrata so se sunkom odprla in, preden so se študentje zavedli in se zravnali, so že zaslišali oster glas: „Odprite okno in odnesite ta šopek!“

Prestrašeni sluga ni vedel, kaj naj prej stori.

„Položite najprej knjige na kateder, potem pa pojdite in odprite okno,“ mu je dejal s tihim, mirnim glasom pater Norbert, profesor prirodopisa — in sam vzel svoje ljubljene — šopek rož — jih nežno poduhal in jih z vazo postavil v sredo odprtega okna.

„Gospodje kandidatje!“ je zadonelo sem od zelenega katedra, še preden je utihnil šum in preden so se osmošolci utegnili uvesti v klopi; nenaden nagon jih je zmedel in hitro so zopet vstajali.

„Novi šolski zakoni nalagajo študentom zrelostno skušnjo. Dokazati morate, da ste zreli za višji, za vseučiliški študij, dati morate račun o svojem znanju v strogi državni skušnji. Kdor se ne čuti zrelega, naj rajši odstopi. — Nihče se ne zglašuje? Dobro! Torej se vsi priglašujete k zrelostni skušnji, zato odpiram državno skušnjo in kličem prve tri gospode kandidate, da pristopijo.“

Vse to je gospod nadzornik povedal kakor v eni sapi, odsekano, rezko in komaj da je padel z glasom. Nato se je pogreznil v mehki naslonjač in segel po seznamu maturantov.

V razredu je bilo, kot da je zavel leden veter. Študentje so stali na svojih mestih kot okameneli in brez sape, po hrbtih pa so jim gomazeli mravljinici.

„Andrej, Babor in Ducha, pristopite!“ se je moral oglašiti razrednik: poznani glas je na mah uničil čar zakletve: trije študentje so stopili iz

skrajne klopi, ostali pa so se z glasnim oddihom uredili.

Matura se je začela. Tista stroga matura, kakor jo je splodil zakon, matura, ki ne pozna usmiljenja, izhoda, ne oprostjenja ali spregleda. Trdo in neizprosnost je terjala, da se ji podvrže brez usmiljenja v vseh predmetih vsak študent brez izjeme, odličnjak prav tako kakor zadnji. Kakor kerub z ognjenim mečem je stala pred vrati, ki se odpirajo k višji učenosti — na univerzo. „Biti — ali ne biti,“ je klical ta angel in v eni uri, često v eni minuti odločil o vsem bodočem življenju mladega človeka. Naključje, razpoloženje in sreča so igrale tu mnogo pomembnejšo vlogo mimo lastnega znanja, zbranega in nakopičenega v dolgih osmih letih življenja.

Toda ni bilo časa vdajati se dolgemu premišljevanju. Andrej je že stal pred tablo s kredom v roki. Babor in Ducha sta že držala v roki klasika z izbranim mestom, ki sta ga morala prevesti, razred je napeto sledil prvi nalogi, ki jo je profesor matematike narekoval. Komaj je skončal, se je oglasil gospod predsednik: „Povejte na kratko, kako boste to lahko nalogo rešili?“ in sedel pri tem kakor pribit in niti z glavo ni krenil, le bistré oči z brušenim steklom so se zabadale kakor igle v lica profesorjem in dijakom, da nihče ne bi niti z migom glave, niti z mežikanjem oči mogel vprašanemu svetovati.

Vprašanja so padala kakor toča. „Hitro! Hitro!“ je cepetal predsednik, ko se za njegovim hrbtom ni takoj oglasil odgovor, „pa si napišite! In govorite pri tem!“ — Kreda je zaškripala po črni tabli in vrsta belih števil je rasla; predsednik pa, kakor bi imel tablo pred sabo, se ni niti obrnil in je popravljaj napake, opozarjal na dane količine ter ponovil dve, tri vrste, kakor bi bral...

„Strokovnjak!“ se je veselil profesor matematike in na skrivnem vzel ščepec tobaka.

„Matematik!“ se je veselil profesor

POAPNENJE ŽIL

Arterioskleroza (otrplost žil) in poapnenje žil ni eno in isto, kot si navadno laiki navadno predstavljajo. Otrplost žil pomeni samopomoč žil napram dolgoletnemu izrabljanju, ki se vrši tekom življenjskih let. Sprijazniti se torej moramo z dejstvom, da se žile, to je pota našega organskega srca, v teku večletnega dela, izrabljajo.

Če se torej normalna skleroza ne da preprečiti, moremo se pa dalje časa ubraniti vseh njenih škodljivosti, ki hudo ovirajo naše življenjske funkcije. V naših arterijah (žilah) krožeča kri s časom dražljivo vpliva na stene žil radi pritiska, na katerega pa žile od začetka ne reagirajo. Šele v teku desetletnega dela vodijo taki dražljaji do sprememb arterij. Notranja stena žil odebeli, kot protiobramba proti pritisku ali drgnjenju. Radi odebeljenja izgube žile prožnost. V zamembo zato pa se žila raztegne pri vsakem udarcu srca. Ker pa se odebelela arterija radi omejene elastičnosti ne sme več na široko raztegniti, se s časom bolj in bolj podaljša. To je razvoj normalne arterioskleroze ali arterijske otrplosti.

Poapnenje žil je bolezen, ne samo starostni pojav, posledica nespametnega življenjskega načina in nepravilne prehrane. Radi prekomernega uživanja beljakovin in kuhinske soli se kri skisla. Ostrost krvi se še poveča, če se torej jedila brez potrebe v dosego boljše okusa več solijo kot potrebno. Posledica teh dodatkov v hrani so hudi dražljaji in izrabljanje notranjih arterij, kar vodi naravnost do zmanjšanja odporne sile v žilah. Še bolj škodljivo pa vpliva nikotin (kajenje), alkohol in nezadostno spanje, ker povzroča vse to visoki krvni pritisk.

To vodi končno do vnetja arterijskih notranjih sten, odporna sila žil pojema, škodljivostim so sedaj pota odprta. Ti so v tem slučaju v naši krvi neraztopljene apnene soli. Za tvorbo naših kosti pa so apnene soli najbolj važne. Vendar morajo v tem slučaju biti v naši krvi raztopljene — da morejo doseči kosti. Če pa je naša kri prebogata,

preobložena s kuhinjsko soljo, ne more več apnenih soli raztopiti, soli se izločijo iz krvi in plavajo na površini. Iz tega sledi, da je skrajno nespametno in zato nedovoljeno s hrano v preobilju organizmu dovajati kuhinjsko sol.

Posledica omenjenih nedostatkov so slabo hranjene kosti; neraztopljene apnene soli se v tem slučaju vsedejo na notranje stene žil in nastajajo tam zelo debele apnene plasti.

Pri arterijskem poapnenju ne zgubi žila samo elastičnosti, temveč postane tudi drobljiva (brüchig), ne prenese več pritiska. Če se torej iz kakršnega koli vzroka krvni pritisk tudi le mimogrede zviša, kot se to dogaja pri razburjenju, strahu ali telesnih naporih, počti žila, iz nastale rane pa se razlije kri. Na ta način nastane možganska ali tudi srčna kap (Gehirn- und Herzschlag).

Znaki arterijskega poapnenja so omotica, pritisk v glavi, glavobol, nemirno srce. Tedaj takoj k zdravniku, da pregleda krvni pritisk in stavi pravo diagnozo glede arterioskleroze ali poapnenje žil, da začnemo pravočasno z zdravljenjem. Po uspešnem ozdravljenju, če se torej čutimo sproščeni bolezenskih nadlog, dajmo se vsaj dvakrat na leto tozadevno zdravniško preiskati.

Arterioskleroza nima nikdar tako hudih posledic kot poapnenje žil. Nikdar ne pride do počenja arterij pri zmernem in pametnem življenju. Izogibajmo se vsemu, kar krvni pritisk zviša in povzroča kislinno kri, pa bomo tudi vseh neprijetnih znakov te bolezni obvarovani (omotice, glavobola, pritiska v glavi in občutka napihnjenosti) in končno zgodnje ali nepričakovane smrti. Za obvarovanje pred arteriosklerozo je potrebna zmernost v jedi in pijači, predvsem v uživanju nikotina, alkohola, kuhinjske soli in beljakovin. Pri bolezni sami pa je prepovedano meso, ribe, sir, pristna kava, visokoprocentni alkohol, orehi, šunka, slanina, konzerve, svinjska mast in

ostre začimbe! Zmerno dovoljeno je uživati: sol, kis (ne esenc), milejše vrste alkohola, mleko, kislo mleko, jajca, bel in črn kruh, mandeljne, lešnike, mesa v toliko, kolikor zdravnik v tem slučaju dovoli.

Dovoljena in priporočljiva hrana in pijača: Milejše začimbe kakor kuhinjske zelenjave, citrone, čebula, česen, sladkor, sveža sladka smetana, sadje, južno sadje, surovo maslo, olje, moka, riž, koruza in vsa zelenjava.

Uporabljamo vselej (vsem „štimanim“ in „kšeftnim“ kuharicam na uho povedano), kadar s skrbjo hočemo pripraviti okusna jedila in se čim bolj izogniti kuhinjske soli, jedila s kuhinjskimi zelenjavami, ki jih ne kuhajmo, ampak surovo narežemo v jedi. Česen predvsem, čebulo, drobnjak, zelen peteršilj, por, pehtran, krešo, pražiljko, meliso itd. Vse te zelenjave imajo pikanten okus in so zelo bogate na vitaminih; priporočljivo je nadalje citronov sok, surov sladkor in pretlače-

PREPREČEVANJE IN ZDRAVLJENJE ALKOHOLIZMA

Glavni stan Združenih narodov je sprejel od svetovne zdravstvene organizacije (WHO) obvestilo, da je odbor strokovnjakov svetovne zdravstvene organizacije v Ženevi izdelal program za preprečevanje in zdravljenje alkoholizma.

Strokovnjaki označujejo pomanjkanje splošne opredelitve pojma alkoholizma za resno oviro mednarodne akcije. Odbor označuje kot alkoholizem „vsako obliko pitja, ki presega običajno prehrano ali navadne pilske običaje v smislu naziranja celotne družbe.“

Odbor priporoča zdravljenje alkoholizma po zdravniških in znanstvenih načelih ločeno od političnih in socialnih ukrepov proti uživanju alkohola. Priporoča, da naj WHO pozove javne zdravstvene uprave, da podvzamejo ukrepe za preprečevanje in zdravljenje alkoholizma in omogočijo olajšave pri zdravljenju, zlasti tudi ustanovijo pri splošnih bolnišnicah dispensarje za zunanje paciente. Polaga večnost na ugotovitev primerov alkoholizma v času,

ni paradižniki. Tudi krompir, črna redkov, vsa korenjska zelenjava, sveže kumare, korenje in paradižniki so dovoljeni. Artičoke, špargel, ohrovt in koper niso dovoljene zelenjave. Razen tega je še treba nujno skrbeti za vsakdanjo prebavo; zaprtje namreč tudi zvišuje krvni pritisk. Vsakdanja vroča kopel nog in večkratna mlačna cela kopel pospešuje enakomerno razdelitev krvi in povzroča krvno ravnotežje. Tudi uživanje česna služi ravnovesju krvnega pritiska. Česen lahko uživamo kot začimbo namesto kuhinjske soli.

Pri začetnem pojavu poapnenja žil je predvsem treba paziti na krvni pritisk in strogo dieto. Krvni pritisk se tudi zviša z duševnimi depresijami, nesoglasjem, zagrenjenostjo, skrbjo, žalostjenjem, nesrečno ljubeznijo („Ne jokaj ljubica, ne žali mi srca, čez kratkih sedem let, se bova vidla spet“). Duševno soglasje in srčni mir ohranimo v lepem harmoničnem soglasju in bomo čakali zdravi še visoko starost.

ko je zdravljenje še lahko uspešno.

Za dobro izbrano primero smatra za dopustno tudi uporabo novih drog, ki naj pripomorejo k odpravi prekomernega uživanja alkohola; te droge pa naj uporabljajo zdravniki specialisti. Kot taki drogi priporoča apomorphin in emetin.

Odbor tudi izjavlja, da je težko mednarodno določiti obseg in značaj alkoholizma, ker obstajajo znatne razlike v pivskih običajih, vrstah pijač in povprečne količine uživanja alkohola. Strokovnjaki WHO priporočajo izdelavo tozadevnih državnih statistik.

Penicilin je nevaren sirarski industriji

Zadnja številka Britanskega zdravniškega vestnika prinaša poročilo, da v primeru, če zdravijo krave pri vnetju vimena s penicilinom, razkrajajo ta antibiotik v mleku in uniči bakterije, ki so bistveno važne za izdelovanje sira. To se tudi zgodi, kadar zmešajo mleko krave, ki so jo zdravili s penicilinom, z mlekom dvesto zdravih krav. Zato predstavlja penicilin resno nevarnost za sirarsko industrijo.

klasičnih jezikov, „slovnice in nepravilnih glagolov se ne bo lotil.“

„Škoda, da ni prirodar,“ je tožil tihi pater Norbert in se žalostno zagledal v odstavljene rože.

Toda prekmalu so bili vsi razočarani. Nadzornik Müller je posegal tudi v latinščino, spraševal grščino, umel se na realije ter bil podkovan v leposlovju vseh vekov. Oddaljeval se je od stavljenega vprašanja, hitro je zavil s študentom na druga pota mimo tistih, po katerih ga je hotel privesti maturitetni profesor preko nevarnih pečin, tako da so kmalu v napetosti žareli obrazi ne samo vprašanim kandidatom, ampak tudi profesorjem.

„To je cirkus, ne skušnja,“ se je oddahnil ravnatelj gimnazije, ko je predsednik Müller poslal Andru na pomoč Babora, za njim Ducha in ko je vse tri sam izpraševal. Da, takoj za tem je poklical k mizi še četrtega in petega kandidata; nastavljal jim je zvit vprašanja, kakor zveri zanke, jih mešal ter si z vidnim zadovoljstvom gladil brke, ko se mu je posrečilo v zgodovini ali grščini, v zemljepisju ali fiziki koga ujeti n ga zamotati v svoje čudovite lovske mreže...

Tega načina spraševanja niso bili vajeni ne dijaki ne profesorji. Vsi so čutili, da jim s predsednikovega mesta sem veje nekaj sovražnega. Čim dalje tem vidneje se je očitvalo prizadevanje, ki naj bi dokazalo, da so študentje slabo pripravljani, da je njih izobrazba pomanjkljiva, znanje nepopolno, površno...

„Ubogi fantje,“ je zopet v duhu pomiloval ves osmi razred pater rektor, ki je že jasno spoznal, da bodo fantje morali pasti kot žrtvene ovce v dokaz, da samostanska gimnazija ne vzgaja v duhu časa, da se je preživela in da jo je treba nadomestiti s svetnimi zavodi in učitelji.

„To je tendenčna politika, cilj je jasen,“ se je nagnil profesor veronauka k ravnatelju in mu šepetal na uho. Ravnatelj je zgolj prikimaval z glavo in hladen mir se je razlil po njegovem

zagorelem obrazu. Profesorji so vtaknili roke pod škapulir in prostovoljno prepustili torišče Müllerju ter le z bolestjo opazovali, kako lovi in potaplja tudi veselega in duhovitega Golerja.

„Sequens, naslednji kandidat naj pride,“ je naglo zakričal predsednik. „Holoubek!“ je zaklical razrednik, in to ime je kar sprožilo profesorje. V trenutku so dvignili glave, v očeh jim je zaplamenelo upanje in ustne so se jim nabrale v radosten nasmešek.

„Čakaj, ta ti obriše oči, ob tem dijaku si prav gotovo polomiš zobe, tega ne boš zmrcvaril,“ so vsi mislili v tem hipu.

V klopi pa je medtem mirno, skoraj težko vstal primus osmega razreda, najboljši učenec...

Ali ste kdaj pri dirkah videli, kako so peljali iz staje konja-ljubljenca? Ste opazili, s kakim navdušenjem poživajo na njem pogledi prijateljev in tistih, ki so nanj stavili? Konj pa stoji na skromno, mlahavo, skoraj leno, dirkač ga tako rekoč vleče na dirkališče, pa vendar je to poveljevanje, preskušeni konj, ki je doslej dobil vse stave...

Tako nekako so zrl profesorji in sošolci na Jožefa Holoubka, ko se je nerodno, težko dvignil in pristopil h katedru. Profesorji v belih talarjih se nasmihajo, z glavami mu kimajo naproti in se vidno veselijo, da bo on — Holoubek — brez dvoma rešil njih čast.

„Vi ste, kakor vidim, v razredu ‚primus‘, je dvignil Müller oči od kataloga in jih zabodel kakor dve igli študentu v obraz. Holoubek je pogled vzdržal in se krotko in dobrohotno nasmešnil gospodu predsedniku.

„Koj se prepričam, kaj tiči v vas, Imenujte mi kakšno krivo ravnino! — No? Nič? O, to ste mi pa čuden primus!“ se je reže zasmehal gospod predsednik ter se prezirljivo ozrl na profesorja matematike, kateremu je prav za prav veljal njegov posmeh.

„Presek stožca, Holoubek!“ je kakor bi ga pičil, planil stari duhovnik in z

desnico pokazal na tablo.

De, res je bilo, da so si bili z novo terminologijo na stari gimnaziji doslej v laseh; dosihdob se še ni živela niti v teoriji niti v praksi, ne v filozofiji ne v realizaciji.

„Krog, elipsa, hiperbola, parabola,“ se je sprostil Holoubek, ko se je Müller počasi obrnil celo z naslanjačem k njemu. Medena kolesa so zaškripala na progi, spiralna peresa so zabrnala, gospod nadzornik je skočil pokonci in zavpil: „Nisem zato tu, da bi vam pojasnjeval razloček med ravninskimi in prostorninskimi kurvami, ne morem vam šele zdaj tu opisovati algebrskih in transcendentalnih kurv, ne morem in tudi nočem razlagati o kubičnih kurvah, o realnih kurvah, o kurvah —“

Homerski smeh je zagrmel po vsem doslej kakor skopnelem razredu. Vseli Chalupa se ni mogel premagati in je vzel dvoumni pomen besed, ki je bil tako rekoč na dlani, za dovta: lahko-miselna mladost je terjala svoje pravice do brezskrbnega veselja in zdravi nebrzdani, nalezljiv smeh je donel, naraščal in bučal na kraju, kjer je še pravkar vsem stiskal grla tesnoben strah, napeta tišina, duhomorna tesnoba in prepadnost. Dvoje skrajnosti se je srečalo in si izmenjalo vloge. Niti profesorji se niso mogli obvladati in zato so s svilenimi robci, ko so jih naglo potegovali iz rokavov talarjev, dušili smeh. Edini nadzornik je stal kakor okamenel, z odprtimi usti, rdeč kakor kuhan rak. Prenehal je skakati in prskati kakor hrček, prenehal je mahati z rokami, toda namesto tega so se mu zasvetile oči, kakor bi mu zeleni plameni zagoreli v njih. Tudi on je jasno spoznal prostaško dvoumnost svoje žalitve, zato je naglo omlahnil, se spustil v naslanjač in z grobim glasom ukazal: „Napišite enačbo elipse.“

Plameni smeha so polagoma pojmali, ugašali, Holoubek pa je medtem s krepko roko pisal:

„Pod to pa enačbo hiperbole!“

Profesorji so še otirali zasoljene oči,

šumno čistili nosove, tu in tam je še kateri študent prasnjal v smeh, toda v glavnem je bila nevihta že ukročena, užugana.

„No —“ je zavpil Müller zmagovalno ter znova uprl svoje kačje oči na Holoubka. „Enačbo hiperbole hočem!“ Za Boga! Kaj z Holoubekom? Je li mogoče, da vrta z očmi po tleh, da stoji kakor štor in da rdi od sramote? Jeli mogoče, da kdor je napisal enačbo elipse, ne bi vedel napisati enačbe hiperbole? Namesto križa postaviti tja ležečo črtico? Namesto „plus“ napisati „minus“?

Da, to je možno. V Holoubekovi glavi so se v tem trenutku podile enačbe vseh mogočih premic, krivulj, teles, žarišč, središč, velikih in malih osi, odsekov, premerov, polumerov, parametrov, spiral, krogov, tangent, v čudoviti zmesi so se prepletale vrste algebrskih števil, sinusi, cosinusi, razne črke grške abecede, alfa, pi, omega, in zopet sta mu plesala pred očmi x in y, vse, da prav vse bi znal, le ta usodna črtica se skriva nekje v skritem kotu njegovega spomina in ne in ne priplava na površje.

„Tak, odložite krede, končali ste,“ se je zmagovalito zasmehal Müller. „Niti nadejal se nisem, da bo tako lahko,“ je zadovoljno zagodel sam zase.

„Holoubek si to enačbo izvede, za to jačim,“ se je dvignil profesor matematike med grobno tišino, ki je po bučni salvi smeha učinkovala tem po-slastnejše.

„Chalupa,“ je poklical predsednik namesto odgovora novega kandidata.

Za Holoubka so se profesorji spopadli z Müllerjem še pri konferenci, sklicevali so se na njegove pismene naloge, na njegovo razredovanje v polletju, grozili so, da bodo dali kandidata izprašati pred novo komisijo — toda vse zaman.

Zgodila se je nezaslišana in neverjetna stvar — primus na gimnaziji je padel v matematiki — in v ostalih predmetih odgovoril komaj zadostno.

(Dalje prihodnjic)

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Nedeljska služba božja za naprej zopet ob pol devetih v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse. Popoldne ob štirih blagoslov.

CELOVEC

Na pustno soboto, dne 3. februarja 1951, ob osmih zvečer priredi „Slovenska igralska družina“ v Celovcu igro „Pri belem konjičku“. Prireditelj bo v Kolpingovi dvorani v Neue-Welt-Gasse. Vsi prisrčno vabljeni.

OPOZORILO PEVCEM

Vse pevke in pevce opozarjamo, da je pevška vaja vsak torek zvečer ob 20. uri v Mohorjevi hiši na Viktringer Ringu št. 26, v sobi št. 4.

Pridite vsi in točno ob označeni uri. Ta teden pa je vaja izjemoma v petek zvečer ob osmi uri!

Star ZLAT in srebrni denar kupujem po najvišjih cenah. — URE in poročne prstane dobite pri meni zelo poceni

F. KARNER - URAR
CELOVEC - BURGASSE 8

SKOČIDOL

Župnija zaznamuje v minulem letu to-le ljudsko gibanje: Rojenih je bilo 29 otrok, od teh 19 v fari, 10 izven nje; 22 zakonskih, 7 nezakonskih, 15 dečkov, 14 deklic. — Porok je bilo v fari 8, izven fare 5, deloma iz fare 4. — Umrlo je 14 oseb, najstarejša 86, najmlajša 21 let, izven ene (samomor v zmedenosti pod brzovlakom) so bile vse previdene s svetimi zakramenti. Smrtne bolezni so bile rak na raznih udih, srčne bolezni, embolije, največ pa ostarelosti (marasmus senilis). — Previdenj in bolniških obhajil je bilo (Skočidol in Vernberg skupno) 80. — Svetih obhajil 28.726, med temi v misijonšču Vernberg 24.500. Vključno med temi 1000 obhajil svetnih oseb, ostalo misijonskih sester. — Katoličanov v fari je 1.220, med temi 70 misijonskih sester, novink in aspirantinj. — V šoli je 130 katol. otrok, zelo mnogo jih pa obiskuje ljudske in glavne šole v Beljaku in Vrbi, precej jih je vsolanjih tudi v Landskron in v Lipo. — Naj bi otroci rastle ne le v starosti, ampak tudi v modrosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh.

Poročeni naj bi ostali zvesti svojim pred Bogom danim obljubam vse dni svojega življenja ter naj bi bili opora drug drugemu. — Rajnim pa daj Bog večni mir in pokoj!

Prvoobhajencev pa je bilo le 14 (sedem in osemletnih), birmancev 27.

Cerkven račun je imel ravno toliko izdat, kakor prejemkov. Za kake posebne nabave — kakor recimo za vsaj en nov obhajilni kelih, za kak nov mašni plašč, zlasti za podružnico v Podravljah, za lasten harmonij za to podružnico, ki se že okoli 20 let poslužuje tujega, ali pa celo za nove zvonove za v po drugi svetovni vojni zopet izpraznjene zvonike, ni bilo pri-spevkov oz. daril.

ŠT. ILJ OB DRAVI

Minulo je sveto leto 1950 in moramo ugotoviti, da je bilo eno najboljših v zadnji petnajstih letih. Bilo je še vsakega nekaj; žita, krme, sadja in tudi v denarnem oziru ni bilo prevelike krize; ker je bila dobra poletna sezona v bližnji Vrbi. Dvomimo, da nam bo novo leto enako naklonjeno, vendar stopamo pogumno tudi v bodočnost, saj Bog bo z nami!

Delalo in izboljševalo se je povsod, pokazalo se je precej novih hišic in tudi na starih so se pokazale nove trde strehe. Vasi ob Dravi pripravljajo velik skupen vodovod iz Doba,

upajmo, da ne bodo prej omagale in da jim bo oblast segla malo pod „pazduho“, kar žal tako rada opusti za ta naš del Koroške.

Na Trebinji se vršijo priprave za otvoritev nove gostilne, da bodo imele Želuce na poti v Vrbo svojo postajo. Št. Ilj sam pa je itak že preveč napreden, ima pošto, zdravnika, dve močni trgovini, celo mesar pride dvakrat na teden, tri gostilne, od katerih se je ena bolj zrahljala in se tako združila z drugo. Pa so še vedno tri, vendar samo dva lastnika.

Podjerbergom sta si napravila električne vodovode Kolman in Čudnik, posebno do Kolmana je 500 m daleč in do 80 m visoko; je kar občudovanja vredno, kako močno teče voda zgoraj in je tam enako polna cev kot spodaj. Kdor kaj sličnega namerava, naj si pride te dve napeljavi ogledat.

Na Klopcah je enako vse zaposleno pri velikem vodnem projektu, ki bo oskrboval z vodo občine Škofiče, Logovec in predvsem Vrbo in okolico. Trajalo bo šnekajlet, da bo ta voda tekla, da bi nas le vse kaka druga povodenj prej ne poplavlila.

Tako vse napreduje in tudi statistika novega leta pove slično: Rodilo se je 25 otrok, umrlo 13, porok je res bilo rekordno št. 30. Še ni bilo tega nikoli, zato se ne čudite, če smo vedno poročali, da je skoro vsako nedeljo „hohcet“ in ne mislite, da se kaže v bodoče slabše, bomo že tudi povedali. Če pride kdo drugod težko k žentvi ali možitvi, naj pride v Št. Ilj, ta sveti moč je menda zato, kakor poje kuplet „Župan“: „Mladenke razne avšaste, v zakonski stan jaz spravim vse!“ O naših ohceti pa prihodnjič!

GORENČE

(S prižnice so ga vrgli)

„So ga že s prižnice vrgli.“ Tako so se Gorenčani pogovarjali v nedeljo, 14. januarja, ko so prihajali od jutranje sv. maše. „Čigavega Hanzija in Mojca pa spet? Za božjo voljo!“ so se ljudje spraševali.

„Lansko leto smo imeli že 26 ženinov in nevest iz Gorenč, letos pa — kakor kaže — jih bo pa kar dvakrat toliko, ko smo že navsezgodaj, kar z novim letom že začeli,“ tako so odgovarjali tisti, ki še niso slišali oznanil jutranje sv. maše.

„Ne, ne, ne! Nič takih ženinov in nevest kakor smo bili med lanskim letom vajeni slišati v cerkvi, ampak novo mašo bomo imeli v Gorenčah, če Bog da,“ so jim veselo odgovarjali prvi.

Najlepše darilo!
radioaparati iz trgovine
Otto Gaggi Beljak
(Zraven Parkhotela)

Častiti gospod Brumnik Mirko, po domače „Stadlarjev Mirko“, bo v letošnjem letu posvečen v mašnika. Da, to bo že zopet nekaj izrednega za našo faro. V letošnjem letu bo potemtakem že 4. nova maša v Gorenčah. Prvo je imel g. Marktl Miklej leta 1924, drugo leta 1938 g. Brumnik Franci, brat sedanjega novomašnika in tretjo je imel leta 1940 g. Škorjanc Tine. In letos naj bi bila tako še četrta.

„Ja, to bo pa pri nas v letošnjem poletju, čuden tol“, so hiteli zatrjevati prvi kakor drugi. „Ja, gospod so pa tudi v cerkvi rekli, da se moramo na novo sv. mašo lepo pripraviti in to ne samo po vnanje, z lepimi nagovori, deklamacijami, s postavljanjem mlajev, pletenjem vencev, z nujnimi popravili na farni cerkvi in župnišču, ampak tudi notranje: z lepo in obilno molitvijo za novomašnika in vse duhovnike, s pogostno udeležbo sv. maše in preje-

mom sv. obhajila in z drugimi vsakdanjimi žrtvami,“ so veselo nadaljevali prvi.

Soglasen sklep prvih kakor drugih pa je bil: „Takoј iti na delo. Čim lepša bo vsestranska priprava, tem lepša bo nova maša.“

GLOBASNCA

O veliki izgubi za vso našo faro smo že poročali. Do solz smo bili na dan sv. Štefana potrti, ko smo zvedeli, da se iz naše srede poslavlja č. g. kaplan Rovan. Dve leti je bil v naši sredi in je zajel srca mladine in tudi odraslih. Bil je del vse fare in vsa fara ga bo pogrešala. Za ves njegov trud pa se mu tudi tem potom prisrčno zahvaljujemo z željo, da bi nas tudi iz Škočjana večkrat obiskal in želimo mu, da bi tam z enakim uspehom delal za mladino in vso faro.

GLINJE

Veselih novic je pri nas le malo, le prerado gre veselje mimo nas. Morda bo v letu 1951 drugače.

Imeli smo lani 15 pogrebov (1 otrok, 3 možje, 11 žen). Zelo je zbolelo pri Rapičniku na Loki, ko je brat Florijan, orožnik, šele 26 let star, legel v prerani grob. Tri mesece nato se je preselila iz dolgega trpljenja v večnost Lojzi Grabnar, šele 28 let stara. Smrt je rešila iz dolgoletnega trpljenja Nežo Demonte. Berto Huš pd. Orecenjo, Pavlu Schlemitz, Fritz Ano, Ignaca Huš iz Rut. Tako je, kakor 1949, tudi lani v Glinjah pogosto zvonilo. Konrad iz Golšave je že glinjskega župnika dolžil, da na dan dvakrat mašuje... pa so se le grobovi odpirali in zvonovi za žalovali za rajnimi.

Zibelka je dobila kraj v 12 družinah. Doma je bilo krščenih 8, 4 pa v Celovcu. Vsi so zakonskih staršev. V posvečeno zakonsko skupnost so stopili 4 pari v Glinjah. Dva sta šla po nevesti v Galicijo in bila tam poročena. V Glinjah rabimo vernih mater, ki znajo graditi z besedo, molitvijo in vzglednim življenjem družino.

Priljubljeno „Pratiko“
za navadno leto 1951
dobite pri Družbi sv. Mohorja
v Celovcu.
STANE 2.— šilinga

Z verskim berilom se ne smemo ponasati, kakor Sele in Šmarjeta. Poštni avto komaj zavleče tja težke zaboje „Nedelj“, „Otrok božji“, Mohorjeve knjige ter „Vero in dom“. Mi imamo le 53 Nedelj, 20 Otrok božji, 25 Mohorjanov in 13 Vera in dom. Je še mnogo hiš, kjer bi zelo rabili dobro berilo!

Odrešeni smo „visokega lažnika“. Že več let je zakrknjeno lagal noč in dan. Še župnik mu niso mogli do živvega. Pa so poklicali Rupeja iz Tmarvasi pri Rožeku. Prišel je in je dva dni imel misijon za trdovratnega grešnika. Spreobrnil ga je... s svojimi kleščami, pilami in kladivi ter mažo... zdaj spet služi resnici... naša cerkvena ura. Rupeja pa priporočamo vsem faram, ki imajo takšne „grešnike“ v cerkvenem stolpu. Le škoda, da Rupej ne zna tudi „ure“ v glavah in srcih popravljati!

Naš moški cerkveni pevski zbor se pomlaja. K zaslužnim pevcem, ki že dvoje, troje, štiri in celo pet desetletij pojejo, so se pridružili fantje. Na prvo adventno nedeljo so v močnem zboru v Ždolah nastopili. Bilo jih je kar pol cerkve, peli so, da so bili farani in ždolski svetniki veseli. Povečani zbor poje vsako prvo nedeljo in praznik pri sv. Valentinu v Glinjah. Le pridite jih poslušat.

In „pri Cingelju na Trati“! Po vsem spodnjem Rožu je slovel „Cingelc na Trati“. Bogato središče zdravega in poštenega prosvetnega življenja je bila prostorna dvorana. Bogat vrelec denarne pomoči pa posojilnica. Zdaj so rane hiše in dvorane iz vojnih let začeljene, vse je okusno prenovljeno. Ali bo „Cingelc na Trati“ še tako bogat za spodnji Rož kakor je bil prej? Naj bo dovolj „novic cel koš“, da zadovoljen boš... in če te to ne zadovolji, pa počakaj leto dni... morda zveš veselejših vesti“!

SVETO MESTO PRI ŽVABEKU

V gozdu se je posestnik Štefan Tratar 18. januarja ponesrečil. Smreka je nesrečno padla na njega in ga tako hudo poškodovala, da je med prevozom v volšperško bolnico umrl.

ŠMARJETA PRI PLIBERKU

Pot gor k nam je sedaj ledena. Kdor hoče k nam, mora imeti kremplje na nogah. V dolino pa se lahko pelje s smučmi, sankami ali pa drugače. Snega je bilo to zimo dovolj. Že lani, ko smo opravljali molitve za rajne o vernih dušah, ga je bilo 75 cm. Gazili smo ga zato letos že precej. Pa snega imate gotovo tudi drugod dovolj?! Kar pa bralce gotovo bolj zanima je, da dobimo sedaj Šmarječani in Belani novo cesto, da se boste v par letih lahko pripeljali z avtomobilom k nam, če ga imate. Ponekod je že zorana pot, trajalo bo pa še gotovo par let, preden nas boste mogli tako imenitno obiskati. S tem bodo dobile naše reči boljšo ceno, ker bomo les in druge pridelke lažje prodajali.

Dne 9. novembra smo pokopali Letonjakovega očeta z Belšaka, Lenarta Miklič. Vzgojil je številno družino sam, ker je izgubil ženo-mater, ko so bili otroci še majhni. Priden je moral biti na svoji težavni kmetiji. Sosedje so ga vsi spoštovali. Le kratko, par dni je bil v postelji in pljučnica ter druge bolezni so mu vzele življenje. Pred svojo smrtjo je govoril: „Čas je, da sprejem, delam sem doslej, sedaj naj pa še drugi delajo.“ Možno si je res zaslužil nebesa, ker je imel na svetu le trpljenje.

V adventu smo v zadnjih devetih dneh pred božičem Marijo nosili. Pred praznikom sv. Antona smo imeli nočno češčenje in na sam god pa smo po starem običaju darovali klobase za zdravje svinj. Pri nas je ta običaj še posebno zanimiv, ker gresta tisti dan dva moža ofer pobirat, eden v „tablo“ denar, drugi pa s predpasnikom klobase in preden prideta okoli, je predpasnik poln klobas.

ZGORNJE LIBUČE

Sicer bi morali že davno poročati o naših novicah, pa raje sedaj pozimi, ker je bolj čas zato. Sedaj pridno kurimo v peč in hodimo v hribe sekati drva. Pri nas je posebno težko, pa tudi za spodnje Libučane. Podkraj in Ponikvo, ker moramo hoditi v Peco drva in les sekati. Letos je še posebno neugodno, ker je bila prej mokrota, sedaj pa je ledeno; zato si želimo snega, da bi imeli pravi saninec. Imeli smo pri tej vožnji že nesrečo. Priti je moral mesar po Radarjevega konja in po Mežnarjevega. Za prizadete je to precejšnja škoda.

Tam pod Peco v naši vasi pa sedaj že skoraj tri mesece živi France Linhart in njegova žena Tončeva Marica s Podkrajja. Poročila sta se lani v farni cerkvi v Št. Rupertu pri Velikovcu in sta glasno rekla svoj „ja“ in France je še na svoji „ojseti“ vriskal, ker se je oženil. Svatbo smo opravljali v domu šolskih sester v Velikovcu. Veselo je bilo. Obiskal nas je celo zamorec iz Afrike s piskri in pokrivalkami na prsih in na hrbtu. Na klobuku, ki je bil tako velik, da bi sedem krojačev lahko na njem šivalo, pa je imel korenje. Ob veselem razpoloženju smo se peljali s Sienčnikovim omnibusom proti Zgornjim Libučam. Sedaj pa je gospod France zopet pri svojem krojaškem delu in pridno suče svojo iglo, gospa Marica suče svojo kuhljo, včasih pa še tudi iglo. Novemu paru želimo obilo blagoslovov!

SPODNJE LIBUČE

Mi smo sedaj večinoma na Peci in v gozdu, kadar pa je mrzlo smo za pečjo. Na praznik sv. Antona pa smo nesli nekateri klobase k ofru v Šmarjeto. Na praznik sv. Štefana smo imeli popoldne pri nas poroko in drugi del slavnosti smo obhajali do zjutraj pri Železniku: Poročila sta se Gretka Grlic in Janez Permanšek, Drožakov, oba s Podkrajja. Že dan na vrh se je druga nevesta v pliberški farni cerkvi, tudi s Podkrajja, Skutlnova hči Gretka Košutnik, poročila z orožnikom Janezom Matitz. Obema paroma želimo sreče in blagoslova v skupnem življenju!

Izgubili smo lani v novembru enega (Nadaljevanje na 7. strani)

Vzredimo zdrava telela!

Le redko se zavedajo naši živinorejci, kakšno nevarnost predstavlja za njihovo govejo živino tuberkuloza. Ta bolezen ni namreč samo ena najnevarnejših in ena najbolj zahrbtnih bolezni pri ljudeh, ta bolezen je zelo razširjena tudi med govejo živino.

Še danes je splošno razširjeno prepričanje, da je tuberkuloza pri goveji živini podedovana bolezen in da zato ne pomaga mnogo, kako ravnamo z mlado govejo živino, ker imajo živali tako že v sebi kal bolezni in zato razvoja te bolezni tudi ne moremo preprečiti. Vendar pa je sedaj zanesljivo ugotovljeno, da tuberkuloza pri goveji živini ni podedovana bolezen, da ta bolezen ne nastane v dedni snovi in se zato tudi ne more podedovati, ne more se prenašati od krave na tele. Le zelo redko se zgodi, da bi se tele okužilo že v kravi med brejostjo, z malimi izjemami pridejo torej telela zdrava na svet.

Nadalje je bilo mogoče tudi ugotoviti, da telela tudi ne podedujejo večje ali manjše sprejemljivosti za tuberkulozo, kakor tudi ne moremo govoriti o tem, da bi telela podedovala večjo ali manjšo sprejemljivost za druge nalezljive bolezni goveje živine, kakor je na primer kuga na gobcih in na parkljih, (Maul- u. Klauenseuche), vranični prisad (Milzbrand) itd.

Splošno je dokazano, da so od 100 na tuberkulozi bolnih krav, komaj tri telela bila tuberkulozna že pri rojstvu, ostalih 97 telet pa je bilo zdravih. Iz tega vidimo, kako narava sama že varuje nastajajoče tele v kravi, ki se večkrat razvija popolnoma v bližini in v dotiku z deli in organi v kravjem telesu, ki so oboleli na tuberkulozi; tele pa je ostalo popolnoma zdravo in tudi nima nobenega posebnega nagnjenja, da bi obolelo na tuberkulozi.

Od kod tuberkuloza?

Ko se tele razvija v maternici, je zavarovano proti raznim neugodnostim od zunaj, zavarovano pa je tudi proti poškodbam od znotraj. Nastajajoče tele sprejema tudi od krave iz njene krvi samo zdravo hrano in izloči samo po sebi vse povzročevalce raznih bolezni. Krava pa ne varuje tele samo v maternici, pripravi tele tudi na to, da se more takoj ob začetku samostojnega življenja braniti proti raznim škodljivim vplivom. V mlademu teletu je nakopičena večja količina raznih vitaminov in raznih soli, ki jih potrebuje tele za obrambo proti raznim bolezenskim vplivom. Tudi v mlečivu, torej v prvem mleku po telitvi, so snovi, ki jih potrebuje tele za svojo prehrano, v podobnem razmerju kakor so v krvi, iz katere je tele črpalo svojo hrano med brejostjo krave. Mlečivo vsebuje veliko količino raznih vitaminov, ki so zlasti važne snovi kot obramba proti škodljivim bolezenskim vplivom. Mlečivo vsebuje tudi veliko število belih krvnih teles, ki so tudi velika obramba telesa proti bolezenskim klicam.

Ko pa se v prvih dneh življenja teletu razširijo pljuča, ko začne dobivati tele navadno mleko in tudi polagoma že drugo krmo, od takrat naprej se mora samo varovati posledic škodljivih zunanjih vplivov, varovati se mora tudi samo proti raznim bolezenskim klicam.

Po podatkih, ki so jih zbrali na Danskem, ni bil takoj po telitvi niti 1 odstotek telet okužen po bacilih tuberkuloze (samo 0,3 odst.). Že po treh mesecih starosti pa je ta odstotek 15,5 in v starosti do enega leta je bilo okuženih skoraj 30 odst., v starosti do dveh let pa celo preko 40 odst. vse mlade goveje živine. Iz teh številkmoremo jasno razvideti, kolike važnosti je pravilna reja telet, da ohranimo mlade živali čim bolj zdrave in da jih v čim večji meri obvarujemo tuberkuloze.

Od kod in kako pridejo bacili tuberkuloze v telo mlade živali? V 75 slučajih od 100 slučajev so pljuča oni organ, po katerem pridejo bacili v telo, nato sledijo organi prebave in šele nato ostali organi. Zato sodimo popol-

noma pravilno, ako označimo dihalne organe in pa prebavne organe ono pot, po kateri so prišli bacili tuberkuloze v telo.

Ko tele začne po rojstvu dobivati za življenje potrebni kisik z dihanjem, je prišla tudi nevarnost, da z vdihanim zrakom sprejme do takrat še zdravo tele tudi bolezenske klice. V hlevih, kjer so bolne živali, je tudi pri največji snagi in pri največji pazljivosti vse polno bacilov tuberkuloze. Zato tudi vsakoletno enkratno ali tudi dvakratno beljenje hlevov z apnenim beležem ne more uničiti vseh bacilov tuberkuloze, ako bolne živali vedno znova izločajo te bacile. Ako pa pomislimo, da je pri nas veliko število hlevov, ki leta in leta niso prebeljeni in v katerih je tudi skrb za snago izredno pomanjkljiva, je tudi razumljivo, da so taki hlevi žarišče vseh mogočih bolezni, predvsem pa tuberkuloze.

Ko mora začeti tele po rojstvu sprejemati hrano in ko mora skozi prebavne organe dovajati telesu potrebne hranilne snovi, začne sprejemati s hra-

no tudi številne bolezenske klice. Število teh klic je še zlasti veliko, ako nismo pri molži pazili na čim večjo snago in ako so ostale po končani molži na seskih kapljice mleka, ki se tam razkrajajo in se v njih razvije veliko število bakterij, ki pri naslednji molži pridejo nato v mleko, z njim pa v telo mlade živali, ki to mleko pije.

Varstvo proti tuberkulozi

Da telela obvarujemo okuženja po bacilih tuberkuloze, jih moramo čimprej oddeliti od živali, ki bolehalo na tej bolezni. Kdor hoče biti posebno previden in kdor hoče s čim večjo gotovostjo obvarovati mlado tele pred to nevarno boleznijo, ne bo pustil niti tega, da krava tele po telitvi obliže. Krava ne liže tele zato, da bi tele osušila, glavni namen je ta, da z lizanjem nekako masira tele in s tem povzroči bolj živahno delovanje organov prebave in pa organov krvnega obtoka. Ako torej tele ne pustimo, da bi ga krava oblizala, moramo tele s slamo ne samo osušiti, ampak moramo tele še tudi masirati.

GOSPODARSKE VESTI

Nove surovine za papir

Zaradi pomanjkanja lesovine za papirno proizvodnjo je laboratorij ustanove Herty napravil več poskusov za ugotovitev, katere vrste lesa so za izdelovanje papirja ravno tako dobre kot smreka, jelka, macesen, topol in tako dalje. Laboratorij je ugotovil na primer, da je indijski in ekvadorski bambus prav odlična surovina za papir; z bambusovo lesovino so izdelali odlične pisalne in svilnate papir ter lepenko. Za časopisni papir je dala mešanica iz 25 odst. bambusa in 75 odst. drugega lesa zelo zadovoljive uspehe. Poskus so izvedli tudi s kadilnim drevesom, sladkornim trsom bango; nadalje so izdelali odlično lepenko iz kurjega perja in iz odpadkov predelave sladkornega trsa.

Kost in okus mesa

Po starih izročilih sodijo mnoge gospodinje, da je s kostjo kuhano meso bolj okusno kot pa enako velik kos kuhanega mesa brez kosti. Toda po natančnem preučevanju v Združenih državah so ugotovili — tako izjavlja ameriška revija „Science New Letter“ — da ne izgubijo sladkusi prav ničesar pri mesu brez kosti.

Znova kostanj v Ameriki

Epidemija, ki jo je povzročila goba Endothia parassitica in ki se je pojavila leta 1910 najprej v državi New York, je uničila vse kostanjeve gozdove Združenih držav. Stalno so poskušali najti ali vzgojiti kostanje, ki bi bili odporni proti tej gobi, vendar niso dosegli nobenih pravih uspehov; ali se drevesa niso znašla v dotičnem podnebju, ali je bil les slab, ali so dajale samo sad povprečne kakovosti, ali pa so zahtevala pretirano nego. Zdaj pa je poljedelsko ministrstvo objavilo, da so v njegovi drevesnici v Roanoko (Virginija) že 14 let bujni nasadi kitajskega kostanja, ki je odporen proti parasitom, ki daje krasen sad in ki ima ravna debla, zelo prikladna za lesno industrijo. Ministrstvo je že odstopilo nekaj dreves trgovskim drevesnicam in namerava čim prej začeti s pogozdovanjem. Če se bo kitajski kostanj v svobodi izkazal tako kot se je v drevesnici, bo Amerika čez 40 let spet polna kostanja.

Načrt za zavarovanje kmetovalcev

Postopno razširitev načrta za državno kmetijsko zavarovanje, ki ga izvajajo sedaj le v omejenem obsegu, zahtevajo sedaj v zakonskem načrtu, ki ga je nedavno odobril ameriški kongres. Načrt ima namen zavarovati kmetovalce pred poplavami, sušo in

drugimi neizglednimi vremenskimi značajmi. V preteklem letu se je okoli 170.000 kmetov v 400 okrajih Združenih držav zavarovalo proti raznim neizgledam pri pridelovanju žita, bombaža, tobaka in fižola. Način uvedbe zavarovanja v posameznih okrajih pa zavisi od neke vrste glasovanja kmetovalcev. Samo takrat, ko je tretjina kmetovalcev sprejela osnutek, uvedejo zavarovanje v dotičnem okraju, ki določa na podlagi lokalnih razmer višino prispevkov. Razen navadne dosedanje zavarovalne police za posamezni pridelek, uvaja sedaj ta ustanova raznovrstna skupna zavarovanja.

Ogromen plug

Ameriška tovarna poljedelskih strojev v Santi Ani je nedavno izdelala plug, ki lahko orje brazde v globini 1,80 m. To je ogromen hidravlični stroj, ki je preko 10 m dolg, 3 m širok in 3 m visok; Za njegov pogon je potrebnih 4 do 5 težkih traktorjev znamke „Catorpillar“, ki razvijajo skupno 500 HP. Plug tehta preko 6,5 ton in služi še posebno za pridobivanje neizrabljenih in plodnih zemeljskih plasti, ki jih je zakopal veter ali poplave nekaj metrov pod pesek in razne odpadke. Tovarna je izdelala že pluge, ki orjejo 0,60, 0,90 in 1,20 globoko.

Surovi gumi

Poljedelsko ministrstvo poroča, da so v Združenih državah napravili „počasen, toda značilen napredek“ v dobičkanosni proizvodnji surovega guma.

Napovedujejo, da bodo v suhih pokrajinah na jugovzhodu lahko kmalu pričeli pridelovati gumi po nižji ceni, kot pa je danes na tržišču.

Ministrstvo poroča, da so iz gumijeve rastline „Guayule“, pridobili novo visoko donosno vrsto, ki uspeva na ravninah Mehike in Texasa. Nova vrsta gumijskega drevesa bo v petih letih svoje rasti, dala približno 1350 kg gumijskega sadja na en ha.

„Guayul“ je uporabljala vlada Združenih držav za proizvodnjo gumijskega med zadnjo svetovno vojno. Po vojni pa so pridobivanje gumijskega „Guayule-a“ opustili, ker so bili stroški previsoki.

Kljub temu pa je ministrstvo nadaljevalo s poskusi. Zadnje ugotovitve nam kažejo, da pridobijo iz nove vrste rastline 25 do 40 odst. gumijskega sadja, kot pa iz najboljših vrst „Guayule“, ki so ga sadili med drugo svetovno vojno.

Ko so raziskali možnosti rasti v Mehiki in Texasu, so strokovnjaki ugotovili, da lahko uspeva „Guayul“ na suhih tleh. S tem odpadejo veliki stroški za namakanje tal, ki je bilo poprej

Ako nimamo posebnega hleva oziroma posebnega oddelka, ki je ločen od glavnega hleva, zadostuje, da pripravimo teletu v svetlem, suhem, zračnem prostoru, kjer ni prepiha, koč v obliki lesenega zaboja, ki se da razstaviti. Tak lesen zaboj si moremo napraviti sami, je torej poceni in ima še to prednost, da se da lahko in temeljito snaziti. Ako pa se da razstaviti, ga moremo po potrebi razstaviti in prenesti na vsak drug primeren prostor. Tak telečji koč moremo zaradi boljšega in temeljitejšega razkuženja tudi večkrat prebeliti z apnenim beležem in ga nato pustimo posušiti na soncu.

Edino priporočljiva vzreja telet je napajanje telet; telet torej ne pustimo sesati. Da ne dobi tele bacilov tuberkuloze z mlekom, priporočajo večkrat, da dajemo teletu prekuhanu mleko. Da se v mleku uničijo bacili tuberkuloze, mora mleko vreti vsaj tri minute. To je mogoče pri navadnem mleku, ni pa to mogoče pri mlečivu, ki se sesiri že pri 60 do 70 stopinj Celzija in izgubi s tem svoje dragocene lastnosti. Zato moramo vsekakor dati teletu mlečivo, torej prvo mleko po telitvi, nekuhanu. Po nekaj dneh pa preidemo na navadno mleko. Ako obstoja opravičen sum, da je krava, ki ima tele, bolna na tuberkulozi, napajamo tele z mlekom zdrave krave ali pa mleko prekuhamo in ohladimo nato na 30 do 40 stop.C.

Pri vsem pa je pri vzreji telet ena prvih zahtev, da pazimo na čim večjo snago: snažna naj bo obleka, snažna naj bo posoda.

Pri nas še sami ne vemo, koliko živali je tuberkuloznih, gotovo je le, da je to število izredno visoko. Ako je torej le malo mogoče in ako imamo pri liko, dajmo ugotoviti zdravje živali v hlevu. Ako pa je ugotovljena tuberkuloza v hlevu, poizkušajmo bolne živali čimprej izločiti, čimprej odprodati. Da pa se ta bolezen ne širi naprej, moramo posvečati čim večjo skrb in pazljivost vzreji telet in vzreji mlade goveje živine, da jo obvarujemo pred to nevarno pa zelo razširjeno boleznijo, ki vsako leto naše živinorejce oškoduje za milijone in milijone šilingov.

Kdor naročnine za leto 1950 še ni plačal, naj poravnava svoj dolg. Tekom januarja bodo dolžniki še enkrat dobili opomine. Potem pa bomo začetkom februarja priložili položnice za vse one pošte, kjer se naročnina ne pobira direktno, to velja za naročnino za leto 1951.

potrebno za ameriški gumi. Poleg suše lahko nova rastlina prenaša tudi zelo visoko vročino.

Koruzna križanica

S sodelovanjem poljedelskega oddelka Prehranjevalne in poljedelske organizacije Združenih narodov je ameriško poljedelsko ministrstvo dobavilo seme koruzne križanice devetnajstim državam. V Avstriji, Belgiji, na Danskem, v Egiptu, Franciji, Veliki Britaniji, Grčiji, Italiji, Jugoslaviji, na Nizozemskem, Portugalskem, v Španiji in Švici sadijo koruzno križanico že nekaj let. Zadnje pošiljke semena so bile namenjene Nemčiji, Maroku, Švedski, Indiji, Turčiji in Cipru. Lansko leto so v Združenih državah posejali s koruzno križanico skoraj 75 odstotkov površine, namenjene za koruzne nasade, to je 27 milijonov ha.

Napredek v elektrifikaciji poljedelstva

Električna sila in z njo ogromen mehanski napredek, ki ga ta sila omogoča, sta dosegla zdaj že nad 4.900.000 ameriških kmetij, to je 85 odst. od vseh kmetij v državi. Nadvse velikega števila poljedelskih strojev sta se zdaj pridružila še dva velika električna stroja: eden za vskladiščenje sena in drugi za vskladiščenje koruze. Prvi obstoja iz nosilnega traka, ki dviga seno do raznih nadstropij posebno za to zgrajenega velikega senika. Posebno dvigalo dvigne senene bale na spodnji del nosilnega traka, ki je približno tri metre nad zemljo, trak pa prenese nato krmo v željeno nadstropje. Drugo dvigalo pa ne prenaša samo koruze ali drugih žitaric v silos, ampak žito tudi meša in vskladišči.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani.)

izmed najboljših mož naše fare, Pavleja Močilnik, p. d. Garnprata. Dolgo je že bolehal in 15. 11. smo ga na libuškem pokopališču položili k večnemu počitku. Takih ljudi bi moral svet več imeti in drugih manj. Ljubil je dom in Boga, spoštoval je sosede in drugi pa njega. Svoje versko prepričanje je vedno javno izpričeval, bral je rad domače knjige in verske liste in je povsod rad pomagal, če se je šlo za dobro stvar. Kot cerkveni ključar je bil goreč za blagor libuške hiše božje. Bog mu je gotovo izstavil dobro življenjsko izpričevalo ob prihodu v večnost. Ni ga sicer več med nami živimi, njegov duh in njegov zgled pa živi in naj bi živel pri naših gospodarjih in v naši mladini naprej, da bi ljubili vero in domačnost kakor je bila doslej. Kar je starega, to je že izkušeno, novo pa izneveri človeka veri in domu. Mladina, bodi zvesta veri in izročilom svojih očetov in dobro ti bo!

IZPOD BOŽJEGA GROBA

Ta cerkev stoji kot kraljica na hribu in je mnogim romarjem znana, ki bodo sedaj kmalu ob postnih petkih začeli prihajati. Lepa je, odkar je bila tudi od zunaj prenovljena po g. dekanu Ed. Thurnerju. Božji grob ima tudi šolo, ki je bila lani prenovljena. Tam poučuje sedaj gospod nadučitelj Zdravko Vavti in nov učitelj, z imenom Kandutsch. Prejšnji gospod učitelj Mihael Archer pa je sedaj v Šmarjeti nad Pliberkom.

Umrli je lani v jeseni v Cirkovčah Kotnikov oče. Dva para sta se poročila v jeseni: Kropova Micka z Albertom Mešner p. d. Rešetarjevim v Dobu in Micka Mavrel z Francetom Žlinder z Vidre vasi. Lani zadnjo nedeljo se je poročila mlada Blažjeva gospodinja Micka z Janezom Stropnik iz Št. Jurja. So vse Micke in upamo, da bodo tako dobro skrbele za svoje moške kakor njih patrona in da jim bodo sedaj za pust spekle dobrih krapov, skuhale zelja in ... O novih porokah se pa nič ne sliši. V Dobu so šle vse neveste naprej, ženini pa se sami ženiti ne morejo. Nekaj ženinov pa imamo v tej okolici okrog Božjega groba, ki bi zelo rabili gospodinjino, a odločiti se ne morejo, kar tako jih pa ne morejo v Pliberku oklicati. Nazadnje bi pri poroki potem še „ja“ ne rekli.

Pa to moramo še povedati, da so vam naredili tukajšnji domačini nove stopnice, da nas boste sedaj v postu lažje vsak petek obiskali. Vsi ste lepo povabljeni vsak petek na Humeč!

SELE

V četrtek, 11. januarja je v Zvrh. Kotu umrla Ana Ogris, v 69. letu starosti. Malo pred smrtjo je še zapela koroško narodno „Pojdam pa v rute“. Zanimivo je, da je umrla na isti dan

kakor pred 14. leti njen mož Valentin. Izguba pa se je kmalu izravnila, ker se je tri dni navrh v družini Jožefa in Juste Olip rodila k trem sinovom tretja krepka hčerkica. Kakor lani, so tudi letos v novem letu prvo novorojenko prinesli iz njune družine. Pust ni ostal vdovec. Avgustin Dovjak in Justina Čertov, ki sta se poročila v ponedeljek, 22. januarja. Nevesta je po vojni večkrat mično nastopila na našem društvenem odru. Naj dobro igra kot gospodinja, žena in mati na odru zakona!

Igralci prosvetnega društva pripravljajo za pustno nedeljo veseloigro „Ubogi samci“. Nastopijo tudi naši citraši.

SVEČE

V nedeljo, dne 21. januarja, so se pripeljali šentjakobčani s sammi k nam v Sveče, da bi razvedrili mlade in stare z lepo igro „Planinska roža“. To se jim je tudi posrečilo. Igra zahteva od igralcev veliko spretnosti, še posebno zaradi plesnih vložkov podzemeljskih bitij, predvsem žalik-žen, škrtov in Kragulježa. No pa šentjakobčani so že večkrat nastopili na domačem in tudi po tujih odrih. Tako je bilo samo ob sebi razumljivo, da so svoje vloge lepo rešili. Posebno nam je ugajal Joži, iskalec planinske rože.

Goste je pozdravil domači gospod župnik, preč. dr. Zamjen, g. kaplan Zaletel pa nam je razložil pred začetkom igre njeno vsebino ter nam olajšal s tem zasledovanje prizorov.

Kar prehitro je minil popoldan. Klicu šentjakobčanov, da naj pridemo kmalu gostovat v njihovo faro, se bomo radi odzvali. Šentjakobški mladini ter g. kaplanu najlepša hvala za veselje, ki so ga nam pripravili s to igro v nedeljo.

PLIBERK

V nedeljo, dne 14. januarja 1951, smo imeli pri nas lepo slovesnost. Naša fara je bila, odkar se je poslovil od nas preč. g. dekan Edvard Thurner, brez očeta. Faro je med tem časom upravljal preč. g. kaplan Jožef Drobunig kot provizor. Sicer jo je dobro oskrboval, vendar je bilo dela za dva preveč. Pomagal je še tudi precej profesor Silvo Mihelič, ki vodi naše pevce. Mnogokrat se je slišalo vprašanje, kdaj bodo prišli že novi gospod dekan. Veliko je bilo besed, pa tudi veliko se je molilo v tem času priprave.

Bogu hvala, da je tako daleč, da ima fara zopet tri stalne duhovnike. Zato pa smo se tudi še bolj potrudili, da smo pripravili novemu gospodu, milostljivemu proštu in dekanu Lenartu Trabesingerju, dosedanjemu proštu podkroškemu, lep sprejem. Novi gospod je prišel k nam že v sredo pred

nedeljo in to v spremstvu milostljivega gospoda tinjskega prošta Antona Benetka in radiškega gospoda župnika Janka. Njegove stvari pa so že prej avtomobili pripeljali in sicer vse, do petelina, purana in kur. Seveda tudi ne smemo pozabiti na naši dve gospodinjini Nanijo in Micko.

V soboto zvečer pa je postavila spodnja in šmarješka mladina dva slavoloka, enega pred župniščem in enega pred cerkvijo. Dekleta so napelela vencev za cerkev, da je bilo tako kakor ob novi maši. V nedeljo zjutraj ob 1/4 9. se je pripeljal naš prevzvišeni nadpastir sam, da inštalira novega gospoda mestnega župnika in dekana. Take časti, da bi prišel škof sam župnika inštalirat, ne doživi zlahka kakšna fara.

Ob pol 9. uri smo se zbrali v velikem številu pred župniščem, da popeljemo novega dušnega pastirja v cerkev. Pozdravili so ga razni predstavniki in deklamirala mu je mladina ter mu želela blagoslovljen začetek, božjo pomoč v trudi in dolgo let pastirovanja med nami. Zadonela je tudi pesem: „Pozdravljen bodi novi župnik“, katero je za to priliko nanovo skomponiral gospod profesor Mihelič. Sledilo je petje mestnega zbora in mladine z meščanske šole. Pozdravil je novega gospoda dekana gospod provizor Drobunig in je v lepih besedah orisal njegove naloge v novi fari. Njegovemu pozdravu je sledil pozdrav cerkvenih ključarjev, v katerih imenu je spregovoril posestnik Janez Černic iz Libuče.

Zdaj se je začela pomikati procesija proti farni erkvi. V cerkvi nam je v izoblikovanih besedah mil. g. tinjski prošt Anton Benetek razložil pomen slavnosti in nam priporočil novega

dušnega pastirja. Sledila je inštalacija. Prevzvišeni nadpastir je izročil novemu gospodu dekanu koretelj, štolo, evangelijsko knjigo in na krožniku ključke cerkve, tabernakeljna in krstnega kamna.

Sledila je škofova pridiga, v kateri je nam še škof krški izročil našega novega dušnega pastirja. Sledila je asistiranja sv. maša, katero je opravil novi gospod župnik sam za svoje župljane. Po končani sv. maši pa je govoril novi župnik prvič svojim faranom in misel govora je bila ta: „Z resnico na ustnicah, z blagoslovom v rokah in ljubeznijo v srcu prihajam k Vam.“ Vztrajala je večina ljudi, četudi je trajalo skoraj tri ure.

Naše verno ljudstvo zna ceniti duhovnike in zre z velikim zaupanjem na novega dušnega pastirja, da jim bo on oče, varuh in vodnik, da bo vodil z ljubeznijo in močjo izročene mu vernike in da bo predvsem oče ubogih in zatiranih, oče revam in bolnikom, da bo delil s svojimi farani veselje in trpljenje. „Bog mu daj moči in milosti“, to bo nas faranov dnevna in vdana prošnja do Boga. Želimo mu mnogo let uspešnega delovanja med nami! Bog živi našega novega dušnega pastirja.

RADIŠE

Zadnje tedne se vrši pri nas kuharski tečaj, katerega obiskuje 18 deklet in katerega vodi gđ. Milka Hartmanova. Zaključek tečaja bo na pustno nedeljo, dne 4. februarja.

Razstava se prične ob osmih dopoldne.

Popoldne ob treh je igra „Ženin v pasti“, razni prizori, petje treh zborov in gostovanje Smrtnikovih deklet.

ZA NEDELJSKO POPOLDNE

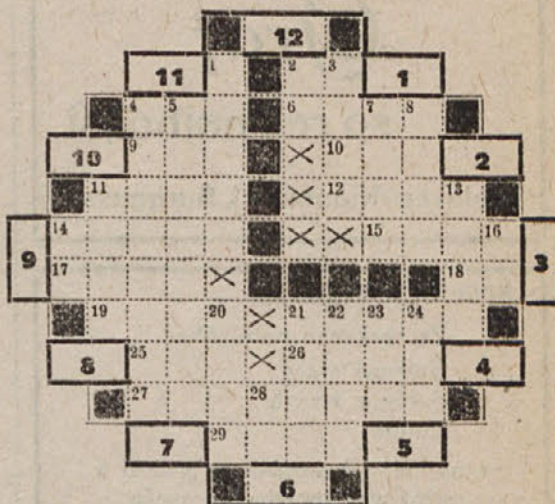
Križanka „URA“

Besede pomenijo:

Vodoravno: uradna kratica za prese-ljeno, begunsko osebo, 4 vprašalnica po osebi, 6 streha, dom, 9 tatvina, združena z nasilnim dejanjem, 10 drug izraz za smuč, 11 otrokov izraz za enega izmed roditeljev, 12 opisan kazalni zaimek, 14 častniška stopnja, 15 mehka snov, predvsem za obvezovanje, 17 staja, prostor za domačo živino, 18 nemški osebni zaimek, 19 pregled, hitro poročilo, 21 mera za tekočino, 25 stara oblika veznika, 26 član naroda, s katerim so naši predniki imeli hude borbe, 27 španski vijolinski virtuos in skladatelj, 29 svetopisemska oseba.

Navpično: 1 velik zločinec, 2 kratica manjše utežne enote, 3 del roke, 4 opis krajev, 5 domača dežela, 7 jetniška veriga, železna zapenjača, 8 bajeslovno polbožanstvo, pa tudi lično stanovanjsko poslopje, 11 ne mnogo, ne veliko, 13 hitro hlapljiva tekočina, 14 devetnajsta in deveta črka v abecedi, 16 ploskovna

enota, 20 reka na Gorenjskem, 21 indijanska lovska priprava; 22 Cankarjevo krstno ime; 23 dolgoprstnež, 24 oba krajna sta enaka samoglasnika, v sredi je ploskovna enota, 28 ploskovna enota kot pri številu 16 navpično.

SLOVENCİ PO SVETU

(ŠPANİJA)

ŠPANİJA in NJENE ZANIMIVOSTI.
(Nadaljevanje)

Unamuno, pisatelj, filozof in pesnik — poznan celo med Slovenci z delnim prevodom filozofske religiozne pesnitve „Velazkeov Kristus“ — je bil Bask in je s svojimi deli zelo veliko doprinesel k svobodni španski literaturi. Morda bi se kdo čudil: Bask, inteligent in piše španski ter povečuje španijo kot svojo domovino. Domovina Baskov, Vascongadas, kot je oni sami imenujejo, je dokaj različna od ostalih španskih pokrajin, toda je na španijo bolj navezana kot bi bilo upravičeno pričakovati od zemlje in naroda, ki ima svojo lastno zavest in zgodovino. Seveda med Baski ne manjka tudi takih, ki bi se radi čisto osamosvojili. Ta pojav je še bolj razširjen med Katalonci. Katalonci žive v Kataloniji z glavnim mestom Barcelono. Njihova domovina je gotovo najbolj bogata pokrajina današnje španske države. Mogoče bi se le Slovenci bolj navdušili za Andaluzijo na jugu, sončna pokrajina z obilico južnega sadja. Vendar je

ravno Andaluzija Slovincem in vsem tujcem najtežje razumljiva zemlja.

Slovenska narodna pesem pozna zapadni del Španije, Galicijo, zaradi svoje tradicionalne božje poti pri Sv. Jakobu v Komposteli. Čul sem, da so v Prekmurju živi nekateri, ki so peš romali k Sv. Jakobu, zaščitniku slovenskih romarjev in patronu Španije. V znameniti romanski katedrali sv. Jakoba visi med številnimi drugimi zastavami tudi slovenska zastava.

Svetovno znani španski slikar Gya dostikrat prikazuje skrivnostne prizore; za značaj Galicije je zelo značilna ena njegovih slik, ki nosi naslov „Zasedanje čarovnic“. Je pristen izraz praznoverja, ki je v Španiji še močno razširjeno, in prav Galicija je pokrajina, ki je, kar se praznoverja tiče, najbolj znana. Pesnica Rosalia de Castro piše o Galicijcih, da nosijo v sebi nekaj česar ne vidijo, niti ne morejo videti, pač pa globoko občutijo v podzavesti.

Različnost v značaju ima svojo osnovo v nekdanji razdelitvi v manjše države, še bolj pa v različnih zemeljskih in podnebnih prilikah v posameznih predelih. In kako ne bi večstoletno gospodstvo mohamedanskih Arabcev drugače usmerilo prebivalstvo na jugu v Andaluziji kot pa neposreden stik s

Francijo in državna povezanost s Flamsko, ki je sooblikovala severne pokrajine Arabski vpliv in gospodstvo imata važno posledico tudi v verskem pogledu. Ni sicer mohamedancev v Španiji, vendar so imeli proti koncu srednjega veka toliko moč, da je bilo potrebno proti njim uvesti inkvizicijo, ki jo je France Bevk z „Umirajočim bogom Triglavom“ prenesel tudi v slovensko literaturo. Inkvizicija je zadela tudi španske Jude, ki so se morali naseliti drugje ter so se razkropili po vsej Evropi. Nekateri jezikoslovci trdijo, da se v Solunu in ponekod v Makedoniji še danes govori špansko, čeprav pravi nemški jezikovalec Wagner, da je ta špansčina že znatno drugačna od one, ki se govori na materini zemlji.

Že ko je govora o mohamedancih in Arabcih ter njihovem vplivu in nasilju v Španiji, bi bilo skoraj na mestu postaviti nekakšno primerjo s Slovenci. Slovenci smo bili več stoletij zadnji branik proti turškim vdorom v nadaljni zapad, Španci, ki so bili še trše boje z mohamedanci, so jim zabranili pot proti severu. Svet seveda ni dal zato priznanja ne enemu ne drugemu.

Boji z Arabci niso bili samo verskega značaja. Šlo je za svobodo in neodvisnost. Vendar je kruto ravnanje

Arabcev s katoliškimi ujetniki rodilo kot posledico globoko zakoreninjenost Špancev v katolicizmu. To traja še danes, seveda manj izrazito, saj se je boj proti vsakemu preganjanju spremenil v boho za obstanek, ki je na pretežnem delu španskega ozemlja zelo trda, čeprav je Špancu v bistvu vsak materializem odvraten.

Do rimske dobe poznajo Španci zelo malo svojo zgodovino; gotovo je samo, da so mešanica številnih ras, ki so do takrat živele na Pirenejskem polotoku. Z Rimljani so močno napredovali v kulturi in civilizaciji; za časa rimskega cesarstva je tudi v španijo prišlo krščanstvo. Postalo je narodna vera in Španci so mnogo doprinesli k njegovemu procvitu. Znano je, koliko se je španska duhovščina prizadevala na Tridentinskem cerkvenem zboru. V istem času je tudi izšel — zopet iz španskih tal — jezuitski red, ki je mnogokje zajel protestantizem.

Odkritje Amerike je prineslo Špancem največjo slavo; napravilo jih je tudi močne in bogate, čeprav ni moglo odrekat idealizma, ki jih je gnal v svet. Nekateri Španci celo trdijo, da jim je bilo pokristjanjenje edini namen kolonizacije, kar pa brez dvoma ne drži. (Dalje prihodnjič)

Slovenske oddaje v radiu

- ČETRTEK, 25. januarja:
14.30 — 14.45 Poročila — „Za gospodinjstvo“.
14.45 — 15.00 Skladbe za klavir.
18.30 — 18.55 Večer pesmic Lea Stareta.
- PETEK, 26. januarja:
14.30 — 15.00 Poročila — Pregled svetovnega tiska.
- SOBOTA, 27. januarja:
9.00 — 9.15 Iz literarne zakladnice.
9.15 — 9.30 Za vsakega nekaj.
- NEDELJA, 28. januarja:
7.15 — 7.45 Duhovna obnova — Solistične skladbe in pesmi.
- PONEDELJEK, 29. januarja:
14.30 — 15.00 Poročila — „Sodobna vprašanja“ (Zakaj bo komunizem propadel? III. del).
- TOREK, 30. januarja:
14.30 — 15.00 Poročila — „Zdravnik“ — Glasba.
- 18.30 — 18.45 Dvanajsto nadaljevanje pouka slovenščine.
18.45 — 18.55 Iz domačega narodopisja.
- SREDA, 31. januarja:
14.30 — 15.00 Poročila — „Za kmeta“ — Glasba.

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“
Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej.
— Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.

Najbolj moderna popravilnica.
Zarnice za dom in preprodažo.
CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29-48

ALOIS BARUZZI (Olive nasl.)

Gradbeno in galanterijsko
kleparstvo
Celovec-Klagenfurt, Burggasse 25
tel. 31-63

Čevlji

Graf

so res najboljši

Celovec-Klagenfurt, Burggasse

SVEČNICA PRIHAJA!

Za cerkvene potrebe:
Voščene sveče
Sveče v vencih
Kadilo

v najboljši kakovosti in poceni v
strokovni trgovini za sveče

FRANZ SIEBERT

CELOVEC — Klagenfurt, Standerhaus

Najmanj za

10 svetilk

elektr. svetlobe

si morete nabaviti sedaj že

za 900 šilingov

Pojasnila daje

SIUTZ

Celovec - Klagenfurt
Aichelburg, Lablastraße 1

pri Križni gori (Kreuzberg) med
Waisenhauskaserne in Truppen-
spital-om.

Kozlov Mac

Ko sem se nekega poznojesenskega jutra prebudil, je bilo zunaj vse belo, kakor da je zapadel sneg, pa ni bil sneg, ampak slana. Še pod odejo sem zabrundal tisto našo:

„Je pa davi slanica padla
na zelene travnike...“

Mene sicer niso preveč skrbele niti „tiste rožice, ki jih slanica pomori“, niti „dekle moje, če me ona zapusti“, ampak zaskrbelo me je nekaj drugega; namreč: zima se bliža in z njo mraz. Treba bi bilo tople obleke in dobre obutve, meni pa je zadnjič počil čevlji, treba bi bilo novega. Če se je včasih pripetilo kaj takega, si rabil samo denar, šel si k čevljarju pa ti je naredil čevlje, če si hotel do vratu. Sedaj pa je bil denar še mnogo premalo, temveč si moral imeti še kdove od koga potrdilo, da čevlje res rabiš.

Ko sem vstal in se obul, je res pokukal palec iz čevlja in veselo pomigal v jesenski dan.

Poizkusil sem zlepa. Dopovedal sem mu, kako da je po tej strašanski vojski na svetu še vse narobe, nikjer ni nobenega veselja, povsod le jeza in sovraštvo. Naj bo zato pameten in ostane lepo pri kraju, kot je bil doslej, najbolj posrečen, če teh zemeljskih zmešnjav ne bo videl.

Moje prizadevanje pa je bilo zaman, ne le, da pri palcu nisem dosegel nobenega uspeha, vse je kazalo, da ne bo dolgo, ko si bodo tudi ostali nje-

na vrata, sama pa naj si, če hoče, kar pri vodnjaku skuha večerjo. Odkar pa imamo vodovod, isti zlobni jeziki trdijo, da „radio“ ni več zanesljiv, ker ni več na „tekočem“.

Poiskal sem toraj Folt in ga prosil, če bi mi mogel svetovati, kako bi dobil nove čevlje.

„Hm,“ je dejal Folt, „na občino moram, k gospodični Bini, to je tista Šmudnova Albina, saj jo poznaš. Toda ona je sedaj hudo studirana, prebrala je čez sto romanov, ta ti napravi prošnjo za nabavnico ali kakor pravijo „pecušaajn“. Hm, ko bi bil v sorodu z gospodično Bini, bi šlo lažje.“

„V sorodu pa sem,“ sem potrdil veselo.

„Koliko?“ je bil radoveden Folt.

„Moj dedek je bil birmanski boter njenemu stricu.“

„Le daljno sorodstvo,“ je ugotovil Folt. Škoda, da ni bil njenemu Rudiju, Rudi je Binin bodoči zaročenec. Ves, to je tako, za „pecušaajn“ vsakdo lahko prosi, dobijo ga pa le Binini sorodniki, prijatelji in znanci, potem pa Rudijevi sorodniki, prijatelj in znanci, potem je še nekaj stranskih „kundšafti“, kakor gospa švarc in gospa Sonc.

Odločil sem se, da pojdem takoj na občino k gospodačni Bini po „pecušaajn“ za nove čevlje, Folt se mi je ponudil, da me spremlja, gredeč mi je še dalje razkladal te stvari.

Zahlevajte povsod visokovredni PECKLO-KRUH!

govi štirje tovariši izsilili pot v svobodo.

Zamislil sem se. Povsod na svetu je borba za enakopravnost in svobodo. Ali nima potemtakem tudi moj palec pravico do prostosti? Priznati sem moral, da jo po vseh demokratičnih pravilih ima. Ker pa bi to za mene brezdvomno imelo neugodne posledice, mu jaz svobode nikakor ne smem priznati.

Edina rešitev iz te zadrege bi bila torej novi čevlji, ali kako jih doseči? Spomnil sem se Grumpovega Folt, ta bi mi najprvo vedel svetovati, kako priti do njih.

Folt je vedel vse novice cele Podjune, zato so mu zlobni jeziki, ki jih nikjer ne manjka, dali pridevek „radio“. Vendar Folt ni storil nič posebnega, le zelo radoveden je bil in govoril je rad. Tako je do časa, ko smo dobili vodovod, večer za večerom pri vodnjaku z zgovornimi ženicami, ki so prišle po vodo, premleval vsakodnevne novice. Folt je prišel prvi in je vzdržal, dokler ni kakšen pust in neučakan gospodar pognal zadnjo gospodinjico domov, hudovaje se, da bo zaprl hiš-

Pred gospodično Bino je bil na občini Jazbečov Rok, tisti invalid, ta je delal s „pecušaajni“, da je bilo strašno. Gospa švarc je sama pravila o tem Jazbečevem. Njo je že skoraj prisilil, da bi nosila obleke, ki so bile že dve leti iz mode. Grudnovi Juli, ki je pri Čureju za svinjsko dekle, je pa dal „pecušaajn“ za novo obleko. „Kaj takega,“ je dejala gospa švarc, „da more biti kakšen človek tako narobečen: prvič si dekla novo obleko težko tupi in drugič, novo obleko za k svinjam; ali je že videl kdo kaj takega?“

Binina prijateljica Elsa je šla k nje-mu, da bi dobila „pecušaajne“ za balo. Takšno dekle vendar ne more čakati takorekoč praznih rok na ženina, ki lahko pride danes ali jutri. Pa jo je pognal, češ da si bo balo že pozneje lahko napravila, danes dobi „pecušaajn“ samo tisti, ki ga res rabi. Saj pravim, vojska je do dna pokvarila ljudi. No, nazadnje je pa vendar občina uvidela, da tako ne gre več dalje in je Jazbečevega pognala, hvala Bogu.

(Dalje prihodnjič)

Inventurna prodaja

usnjarskih izdelkov

V. Mühlbacher

Celovec — Klagenfurt, Rainerhof
od 25. januarja do 10. februarja. —
oglejte si prosim naših sedem velikih
izložbenih oken s cenami!

Poceni inventurna prodaja

od 22. januarja do 10. februarja
Šteklarski izdelki — email posoda —
kuhinjske potrebščine za 20 % ceneje
— gostilničarji imajo 20 %
popusta

JOSEF BATELITSCH

Celovec, Klagenfurt, Benediktinerpl. 5

MALI OGLAS

Vpokojena učiteljica se želi spoznati s
Slovincem-inteligentom nad 60 let v
svrhu ženitve. Ponudbe pod „Slovenec
sem“ na upravo lista.

Kjerkoli bodi Schleppe pivo povsodi

MAN NIMME
GUT, SO UMSTÄNDLICH

JUNGE FRAU
SO IST ES EINFACHER!

Ako ste še mlado poročenici in je peka za vas še neodkrita dežela, boste ugodno presenečeni, kako lahko rešite vsa ta vprašanja in kako enostaven je nakup na podlagi priznanih receptov

König
BACKPULVER

OGLASI prinašajo dobiček!

Gledališče

Začetek predstav ob 20'00

25. I. »Zyklon«, abonma C, izbirni abonma, prosta prodaja.

26. I. »Aranka« (premiera, opereta v treh dejanjih), abonma A, prosta prodaja.

27. I. »Madame Butterfly« (zadnjič), izbirni abonma, prosta prodaja.

28. I. »Aranka«, izbirni abonma, prosta prodaja.

KINO

Celovec - Klagenfurt

STADTTHEATER

Predstave ob 16. in 18. uri, ob ponedeljkih tudi ob 20. uri.

Od 26. do 29. I. »Das Haus des Malkessers«.
Od 30. I. do 1. II. »Die Rache einer Frau«.

PRECHTL

Od 26. do 29. I. »Das Mädchen von Moorhof«.

CARINTHIA-LICHTSPIELE

Od 26. do 29. I. »Seitensprung ins Eheglück«.
Dne 28. I. ob 10. in 14. uri pravljica predstava »Die schöne Watterissa«.

PETERHOF

Od 26. do 1. II. »Die Liebe auf Eis«.
Dne 28. I. ob 10. in 14. uri pravljica predstava »Die Wiesenzwerg«.

Beljak - Vittadi

BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30;
ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

Od 26. do 29. I. »Wem die Stunde schlägt«.
Zaradi dolžine filma predstave ob 12., 15., 18. in 21., v nedeljo tudi ob 9. uri.
Dne 1. februarja večerne predstave odpadejo.

STADT-KINO

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
Od 26. do 29. I. »Herrliche Zeiten«.
Od 30. I. do 1. II. »Das gestohlene Leben«.

Elite Filmbühne

Predstave ob 15.45., 18.15. in 20.15, ob nede-
Od 26. do 29. I. »Am Abend nach der Oper«.
Od 30. I. do 1. II. »Hamlet«
(zaradi dolžine filma predstave ob 15.50, 18. in 20.50).

Apollo Lichtspiele

Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri.
Od 26. do 29. I. »Mädchen hinter Gitter«.
Od 30. I. do 1. II. »Präriebanditen«.